Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 29 januari 2011

INTERVIEW
2
'Najagen van een droom'

KUNST
5
Kirindongo:
'Kunst is magie'

INTERVIEW
10
'Relatie bank en klant verandert'

Geerdine Kuijpers:

'Creativiteit genereert creativiteit'

Van kunstenaars wordt vaak gezegd dat ze in een fantasiewereld leven, maar van weinigen kan gezegd worden dat dat ook letterlijk zo is. Geerdine Kuijpers leeft evenwel in een sprookjesachtige wereld van spiritualiteit, natuur, maar vooral van kunst. Daarin woont de kunstenares al meer dan 45 jaar.

Tekst: Lisette Keus Foto's: Ken Wong

Geerdine Kuijpers

Overal waar je kijkt is Kuijpers aan het werk geweest. Vrolijke kleuren, drukke patronen en vreemde materialen sieren de muren, vloeren, plafonds en meubels van de 'Art and Nature Inn'; haar guesthouse, haar levenswerk en een waar museum.
Beschilderde deuren, versierde doeken en andere kunstwerken liggen opgestapeld en zelfs de koelkasten van de appartementen zijn bewerkt met spiegels, tegeltjes of koralen.
In eerste instantie een overweldigend beeld, maar te midden van al deze creatieve uitingen vind je sereniteit en stilte. Iets wat op haar als persoon ook zeker van toepassing is: 75 jaar oud, altijd nog zeer actief, maar met een vredige innerlijke rust.
Haar derde expositie opent woensdag 2 februari de deuren en het zal dan ook wel geen toeval zijn dat deze de naam 'Warwaru 3' (wervelwind) draagt.

Kuijpers: "Eigenlijk heb ik een hekel aan exposities, maar Liesbeth Echteld (decaan Algemene Faculteit UNA, red.) drong maar aan en uiteindelijk ben ik overstag gegaan. Nu vind ik het ook wel leuk, de opbrengst is deels voor de AGO-Juan Pablo Duarte Montanja School en deels voor het behoud van de 'Art and Nature Inn'. Daarbij zijn er lezingen van allemaal interessante mensen en vanuit mijn hele carrière worden er werken geëxposeerd, de oudste is uit 1964. Een warwaru brengt trouwens rommel en uit rommel zijn al mijn werken opgebouwd. Met verschillende, geheel eigen technieken."

Geerdine is de jongste van een gezin van zeven kinderen. Haar vader een welgestelde Nederlander, haar moeder een Italiaanse wees. Toen Kuijpers vier jaar oud was werd het centrum van haar geboorteplaats Rotterdam op 14 mei 1940 volledig vernield werd door de Duitsers als reactie op het verzet van Nederland tegen de Duitse opmars. Het betekende het einde van haar onbezorgde jeugd en dit heeft tot op de dag van vandaag een grote invloed gehad op haar filosofie en creativiteit.
Uit armoede werd ze ondergebracht in verschillende pleeggezinnen en na vele omzwervingen werd ze aan het einde van de oorlog door haar zus in de kelders onder een Duitse politiepost gevonden.
Ziek en verzwakt werd ze naar Zwitserland gebracht om daar te herstellen van tuberculose. Ze volgde een kantooropleiding en later deed ze in de avonduren de kunstacademie.
Op haar tweeëntwintigste trok ze de wijde wereld in om niet meer terug te keren. Ze trouwde met een Antilliaanse man en belandde zo, alweer 45 jaar geleden, op Curaçao. Zoals ze het zelf noemt: 'Kòrsou kurason, het hart van de Cariben'.
"The 'Art and Nature Inn', waar ik woon, is ook het midden, van het midden van het midden. Zo zie ik dat echt. Je kan namelijk zelf bepalen hoe groot het midden is", zegt ze lachend. Met een Hollandse nuchterheid vertelt Kuijpers verder over hoe mensen haar afschilderen als zweverig. En met het temperament van een Italiaanse vertelt ze over de 'Art and Nature Inn', de oase van rust die ze voor zichzelf - en een ieder die het fijn vindt om er te zijn of hulp nodig heeft - creëerde.
"Ik heb bijvoorbeeld iets met kinderen, ik begrijp ze. Ze hebben andere denkbeelden en die heb ik ook. Het grappige is dat bijvoorbeeld een tuinman mij eerder begrijpt dan een professor, of een Haïtiaan me met mijn schoolfrans en gebaren beter begrijpt dan mijn eigen zus. Zij begrijpt geen moer van me en dat terwijl we gewoon in het Nederlands communiceren."

"Spiritueel ben ik zeker, als kind al was ik bezig met kunst en spiritualiteit. Mijn vader was een wandelende apostel en vanuit de hele wereld kwamen er mensen bij ons over de vloer. Zo kwam ik al op jonge leeftijd in aanraking met verschillende culturen, talen en gebruiken."
"Ik geloof erin dat we allemaal een taak hebben op deze wereld. We hebben er alleen nu een zooitje van gemaakt met z'n allen, maar dat moeten - en gaan - we weer met z'n allen oplossen. *All different positive energies are needed to change our planet in balance with the universe*", aldus Geerdine. "Dus ik ben wel een beetje zweverig, maar ik ben ook realistisch en verantwoordelijk. Nog nooit heb ik een cent subsidie ontvangen, ik heb altijd iedereen geholpen waar ik dit kon en veel pro deo gewerkt en ik zal deze aarde verlaten zonder een stuiver schuld. Dus iedereen mag zeggen wat hij wil, ik laat ze gewoon maar wat ouwehoeren."

"Al verschillende keren ben ik aan mijn rug geopereerd en aan mijn buik. Maar elke keer wist ik dat ik weer beter zou worden. Een soort geneeskrachtige natuur van mezelf. Ik ben ervan overtuigd dat positief denken hier zeker van invloed op is. Zelfs de doktoren stonden raar te kijken toen ik na een zware rugoperatie na twee weken alweer rechtop voor controle bij hen naar binnenliep. Als grap zeg ik altijd maar dat ik naar de garage moet voor kleine reparaties, we moeten niet zo zwaar op de hand zijn."
"Ik ben iemand die nooit zal opgeven, ik ga altijd door. Ik maak ook dingen altijd af. Als ik aan een kunstwerk werk en ik loop vast, leg ik het gewoon even weg. Je moet creativiteit niet forceren. Ik pak het dan - soms zelfs na pas jaren - weer op."
"Ook toen ik niet, of maar met moeite, kon lopen en zitten door mijn rug - tien jaren heb ik met een harnas geleefd - ben ik altijd blijven werken. Ik maakte bijvoorbeeld pentekeningen, waarvan mensen me nog steeds vragen of ik dat niet weer eens wil doen. Maar dat wil ik niet, dat was toen."

"Ik leef heel erg in het nu. Dingen moet je bijvoorbeeld ook niet willen herstellen. Als je een oude Chinese vaas hebt en die breek je, kan je alle moeite en energie steken in het proberen te herstellen van de vaas. Maar hij zal nooit meer hetzelfde worden en dezelfde waarde krijgen. Als je in plaats daarvan van die stukken iets nieuws creeert, blijft het zich ontwikkelen. Je moet niet herstellen, je kan beter vooruit gaan, ontwikkeling. Zo is het in het leven, zo is het in de natuur, zo is het ook zeker met kunst. Je haalt iets uit de kern, wat weer een nieuwe kern creëert."
Stenen, wol, spijkers en hout; alles wat op haar weg komt gebruikt Kuijpers en verwerkt ze in haar kunstwerken. "Ik loop op straat, bij een baai of waar dan ook, en wordt als het ware naar de voorwerpen toegetrokken. Ik koop niets, behalve mijn lijm. Ik gebruik alleen hele sterke en goede lijm. Verder maak ik alles zelf, zelfs mijn eigen verven."
"Ik geloof trouwens niet in zoiets als verstand hebben van kunst. Wat een onzin. Wel zijn er mensen die kenners zijn. Zij zien mijn zelf ontwikkelde technieken. Op de academie werd me geleerd de kleuren donkerrood en bruin te gebruiken, dat hoorde in die tijd, maar dat wilde ik juist niet. Ook kreeg ik commentaar van mensen die vonden dat er om mijn werken lijsten moest, ook dat hoorde zo, vonden ze. Mooi niet. Ik was eigenlijk best vervelend toen, ik trapte tegen alles aan en deed het op mijn eigen manier. Nog steeds."
"Ik signeer bijvoorbeeld mijn werken ook niet. Het ontsiert juist in plaats van dat het waarde toevoegt, vind ik. Maar mensen willen dat eigenlijk juist wel; ze kopen namen en geen kunst. Ze leven in een angstcultuur, bang dat ze nergens bij horen. Nou al die yuppies, of yappies ofzo, stroppen zich allemaal vast met die dassen van hen en hangen zichzelf eraan op. Ik houd absoluut niet van materialisme en ik heb een hekel aan verwende mensen, daar krijg ik echt rillingen van. Ik heb een zwaar leven gehad, met veel vervelende gebeurtenissen, veel operaties en pijn, maar dat heeft me wel gemaakt tot wie ik nu ben: positief, idealistisch - maar realistisch - en van binnen een rijk mens."

"Ik geloof altijd in het goede van de mens, een mens is een mens. Ik ben altijd positief en altijd bereid iemand te helpen en op te vangen. Vele mensen verbleven al bij mij omdat ze nergens anders naartoe konden en iedereen is altijd welkom. Zo heeft er een keer een zwaarverslaafde bij mij in huis gewoond en gewerkt. Tweeënhalf jaar ging het wel goed, maar op een gegeven moment was er geen houden meer aan. Het deed me heel veel pijn, maar hij was niet meer te houden en toen heb ik hem eruit gezet. Ik moest wel."
"Maar mijn deuren blijven altijd voor iedereen openstaan. Ik vind het leuk mensen te ontmoeten. Ze voeden mijn creativiteit en inspiratie. En uit creativiteit ontstaat weer creativiteit. Het is er altijd geweest en zal er altijd zijn."

Openingstijden en adres:
Aula Huize Welgelegen, Habaai
2 t/m 26 februari
Donderdag en vrijdag: 10.00 -12.00 uur.
Zaterdag en zondag: 10.00 - 18.00 uur.

Lezingen tijdens expo

5 februari 10.00 -11.00 uur:
Agnes Cobelens (Sana)
12 februari 10.00 -11.00 uur:
Dr. Saira Moeniralam (The Living Matrix)
19 februari 10.00 -11.00 uur:
Theo v.d. Giessen (Uniek Curaçao)
26 februari 10.00 -11.00 uur:
Eugène Middelhof (VKC)

ÑAPA 2011
Nr. 4

Kunsteiland

Curaçao kunsteiland! Ñapa concludeert dat in de afgelopen twee decennia steeds meer kunstuitingen van kwalitatief hoog niveau op Curaçao voor het voetlicht kwamen. Dit kwam en komt tot uiting door middel van meer galeries, meer bijzondere exposities, meer interessante toneel- en filmvoorstellingen, meer literaire producties en meer kleine uitgeverijen.

Het kan eigenlijk niet op. Zo is ons coververhaal van medewerkster Lisette Keus gewijd aan kunstenares Geerdine Kuijpers die 45 jaar geleden op Curaçao neerstreek en in een zelfgeschapen sprookjesachtige wereld sprookjesachtig werk creëert. Haar werk is in februari te zien in de tentoonstelling Warwaru 3 in de aula van Huize Welgelegen.

En zo staat op deze pagina een interview van Ineke de Haan met de jonge kunstenaar Jeroen Mischa Singer die vanaf begin februari met zijn 'monumentale' kleurige werk te zien is in de Mon Art Gallery in het Rif Fort. Singer jaagt een droom na, namelijk in de toekomst zijn grote Duitse voorbeeld Daniel Richter minstens te evenaren.

Op pagina 5 komt een oude rot in het 'vak' aan het woord. Peter Onvlee bezocht de gelouterde kunstenaar Yubi Kirindongo. Morgen opent hij in samenwerking met Gallery Alma Blou, die dit jaar haar 15-jarig bestaan viert, een bijzondere expositie bij hem thuis in Souax. Caribische kunst met een eigen stijl en een eigen identiteit, zo noemt Kirindongo zijn creaties.

In onze business-sectie op pagina 10 ruim aandacht voor het afscheid van Ron Gomes Casseres bij de Maduro & Curiel's Bank. De visie van een chemisch ingenieur die bankier werd. Medewerker Theo Dol tekende een en ander op.

Fijn weekend!

De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede

Aan deze Ñapa werkten mee:
Ingemara Bak
Marius Bremmer
Daphenie Brown
Monique Casimiri
Jorge Curiel
Theo Dol
Verele Ghering
Ineke de Haan
Margot Hack
Lennart Huijsen
Bob Harms
Lisette Keus
Anja Kleinmoedig
Judice Ledeboer
Wouter Mol
Peter Onvlee
Milangela Plate
Marcel Truyens
Hans Vaders
May Voges
Ken Wong

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Jeroen Mischa Singer:

'Najagen van een droom'

Jeroen Mischa Singer is 28 jaar jong en exposeert vanaf 4 februari zijn werk in Mon Art Gallery in het Rif Fort. De schilder jaagt sinds november 2009 zijn droom weer na, namelijk zoveel mogelijk schilderen als hij kan.

Jeroen Mischa Singer

Tekst: Ineke de Haan Foto's: Ineke de Haan en Archief

"Ik was altijd al bezig met schilderen, maar op een gegeven moment wilde ik eens iets anders. Ik ben gaan werken in een autistencentrum als klusser. Ik bouwde aan muurtjes, maakte de stallen schoon en dat soort dingen. Ook heb ik als kok gewerkt, maar dat was niet echt 'mijn ding'. Nu ik weer schilder, werk ik daarnaast drie dagen in de week als meubelmaker, zodat mijn vrouw en ik wel een vast inkomen hebben. Ik richt me naast het werk volledig op mijn schilderijen."

"Omdat we ons wel kunnen redden, kun je zien dat mijn schilderijen niet zijn gemaakt uit winstoogmerk, maar omdat ik er geduld en tijd in wil stoppen. De schilderijen moeten niet alleen afhankelijk zijn van kopers, maar van de kunst zelf. Ik concentreer mij op mijn doeken en dat is te zien. Naast het schilderen heb ik weinig tijd voor andere dingen, ik houd er niet van om 100.000 dingen te doen, en dan alles maar voor de helft af te maken. Als je ergens aan begint, moet je het kunnen afmaken. Daarom sta ik op mijn vrije dagen ook altijd vroeg op, zodat ik lekker kan gaan verven. Niet schilderen maakt mij ongelukkig. Mijn vrouw zegt wel eens, als ik niets heb om te schilderen: "Alsjeblieft Jeroen, ga bezig met je schilderijen!", lacht hij.

De fanatieke schilder is in mei 2009 naar Curaçao verhuisd omdat hij Europa 'zat' was. De kennissen en familie die hij op het eiland heeft wonen, hebben de doorslag gegeven. "Ik had het met Europa gehad, ik was klaar met het klimaat en daarom zijn we hier naartoe gekomen. Dat pakte goed uit, want sinds we hier zitten, ben ik weer begonnen met 'mijn lust en leven'. Ik begon weer wat met schilderen en heb op een gegeven moment een aantal van mijn werken in supermarkt Albert Heijn opgehangen. Daar kreeg ik behoorlijk veel reacties op: 'Je bent gek, je bent daar veel te goed voor!' heb ik een aantal keren langs horen komen. Maar kijk eens wat ik eraan over heb gehouden. Een eigen galerie en ik ben benaderd voor een expositie! Verder heb ik ook altijd heel veel steun gekregen hoor. Ik ben heel erg blij met mijn galerie, omdat ik houd van het maken van grote schilderijen. Ik vind grote schilderijen monumentaler en ze 'spreken' meer. Dat had ik trouwens al op de academie, daar deed ik ook altijd alles zo groot mogelijk. Ook daar heb ik veel reacties op gehad: 'Als je het klein aanpakt, verkoop je veel meer'. Maar bij kleine kunstwerken licht mijn hart niet. Ik houd van groot en ik hoop dat ik daardoor bekend zal staan als 'de man die zijn eigen weg is gegaan'."

Ondanks alle voordelen ziet Jeroen het schilderen niet alleen als een hobby. "Schilderen doe je niet alleen voor de lol. Schilderen zou je kunnen zien als een drukke baan. Je bent er constant mee bezig. Het is een houvast in mijn leven. Mijn doel is kunstenaar te worden, ik droom ervan om met mijn werk in een museum te hangen. Je wilt het liefste bij de besten horen, want dat willen voetballers toch ook? Als je voetbalt wil je ook bij de besten horen, ik wil dat als schilder ook. Ik vind altijd dat als je iets wilt, je moet blijven doorzetten. Natuurlijk moet je luisteren naar kritiek en ervoor openstaan. Je moet wel over de kritiek gaan nadenken, maar het moet je niet afremmen in je werk. Als je een doel voor ogen hebt, zal je het zelf moeten doen, je moet ervoor vechten. Ik woon lekker teruggetrokken met mijn vrouw en dochtertje, dan heb ik alle ruimte om mijn eigen droom uit te werken. Het is mijn keus om als kunstenaar door het leven te gaan, niet de keus van iemand anders", vertelt de jonge schilder.

Singer is niet iemand die de inspiratie opzoekt door te gaan duiken, of door een lange wandeling over het strand te maken. De inspiratie krijgt hij door zichzelf, door het lezen van - vooral Duitse - literatuur of door andere schilders. "Een van mijn 'helden' is de Duitser Daniel Richter, hij is best een aparte figuur. In zijn jonge jaren was hij een soort punker. Op een gegeven moment kreeg hij op 29-jarige leeftijd de ingeving om 'iets met zijn leven te gaan doen'. Hij dacht daarop: 'Ik ga naar de kunstacademie'. Na deze periode heeft hij zich in ongeveer 15 jaar naar de top van de schilderkunst gewerkt. Hij heeft het best goed gedaan, want al na 15 jaar wordt hij gezien als een van de meesters van deze tijd."

'Opus Magnum'. Elk deel is ongeveer twee bij twee meter.

"Voor Duitse kunstenaars heb ik veel respect. Zij bekijken hun werk kritisch, ze houden van groot werk en ze stellen vragen. Zij schilderen niet zomaar iets, ze zetten altijd vraagtekens achter hun werk en het werk van anderen. Maar naast de Duitse schilders, ben ik ook een groot fan van de Duitse literatuur. Zo heb ik een Duits boek over Daniel Richter, over zijn leven en zijn succes."

"Andere schilders kunnen voor mij ook een inspiratiebron zijn, Picasso is bijvoorbeeld een soort 'god' voor mij. Hij krijgt in mijn schilderijen ook een bepaalde 'eer', als je snapt wat ik bedoel. Ook een belangrijk persoon in de kunstgeschiedenis is Mondriaan, daar gebruik ik ook sommige technieken van. Hij was een interessante schilder die zich op een bijzondere manier ontwikkelde."

Als je Jeroen Singer vraagt wat volgens hem kunst is, valt het erg lang stil. "Wat kunst precies is, durf ik niet te zeggen. Voor iedereen is kunst anders en de opvattingen zijn daarom ook erg verschillend. Ik denk dat kunst in de buurt komt van 'het vorm geven aan een behoefte'. Maar misschien zit ik wel ver uit de buurt, er zijn zoveel verschillende meningen! Sommige mensen zeggen dat alles wat een kunstenaar doet kunst is. Maar dat kan je ook weer op bepaalde manieren interpreteren. De groep creatieve mensen is gigantisch, maar daarom hoeft niet per se alles wat ze doen kunst te zijn. Voor mij is kunst mijn werk, mijn leven. Je probeert via kunst jezelf naar buiten te brengen, een verhaal te vertellen. Misschien zelfs een bijdrage te leveren aan de samenleving. Dan klinkt mijn bijdrage aan de samenleving wel heel egoïstisch door mezelf op te sluiten in een atelier!", schatert Jeroen. "Maar goede boeken en goede muziek zijn voor mij ook absoluut een bepaalde vorm van kunst! Beethoven, dat kan je moeilijk geen kunst noemen!"

"Ik heb van jongs af aan al getekend en geschilderd. Ik ben als het ware met kunst opgegroeid. Ik vond het altijd leuk om dingen te doen. Ik hield niet van feesten, waar velen het niet mee eens zullen zijn. Ik hield alleen van feesten als ik zelf de muziek kon maken, anders vond ik er al snel niets meer aan. Daarom ben ik ook bereid om 'de hele weg te gaan'. Daarmee bedoel ik, ik zal doorgaan tot ik mijn voldoening heb gehaald uit wat ik doe. Tot mensen zien wát ik doe en mensen het echt gaan waarderen. Ik zou graag naast Picasso of Mondriaan willen hangen in een museum. Daarom ben ik heel erg blij dat ik door de Mon Art Gallery ben benaderd om een eigen expositie te houden. Ik ben er helemaal klaar voor. Al het werk van de afgelopen jaren zal ik exposeren. Met uitzondering van één exemplaar, dat was te groot. Zoals ik al zei houd ik van grote schilderijen, daarom moet een vierluik, wat bedoeld was om boven elkaar te hangen, nu naast elkaar komen. Wat heel erg terugkomt in de expositie zijn de grote, kleurige doeken. Ik houd naast massaal, ook heel erg van kleuren. De cyclus waar ik nu mee bezig ben, wordt niet geëxposeerd. De nieuwe reeks wordt donkerder, minder kleur, maar wel één geheel, je kunt wel weer zien dat ik het heb geschilderd", besluit Singer trots.

De expositie 'Painting from the Other-Side' is te zien van 4 t/m 21 februari bij MonArt Gallery, Riffort Otrobanda. Geopend maandag t/m zaterdag van 9.00 tot 19.00 uur.

Foto van de week

Zo maar komen aanlopen. Volgens de dierenarts schelen Petoekie en Petakkie ongeveer een maand in leeftijd, dus komen ze niet uit hetzelfde nest. Misschien hebben ze elkaar op straat ontmoet en zijn toen maar samen verder getrokken. De viervoeters eten goed, zijn onafscheidelijk en spelen een groot deel van de dag samen. Ze worden ook min of meer getolereerd door de 10 poezen van de familie. De katten vinden het overigens maar rare druktemakers. Deze foto werd ingezonden door Josette en Frits Pel. Heeft u een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

In het nieuws

North Sea Jazz

De organisatie van het Curaçaose North Sea Jazz Festival heeft een aantal namen van artiesten bekendgemaakt die begin september in het World Trade Center zullen optreden. Zo zullen bijvoorbeeld de bands Chic en Earth, Wind & Fire hun muziek laten horen op dit groots aangepakte festival. Percy Pinedo, een van de organisatoren, legt uit waarom de organisatie juist deze artiesten heeft uitgekozen.

Waarom deze artiesten?
Wij hebben als commissie onderling overlegd en met de commissie van het North Sea Jazz Nederland. Daaruit kwam een lijst met 18 namen van artiesten. Wij hebben voor deze artiesten gekozen omdat ze bekend zijn bij lokaal en internationaal publiek. Het festival trekt veel bezoekers en toeristen, dus daar moet ook rekening mee gehouden worden.

Waar kijken jullie naar bij het opstellen van zo'n artiestenlijst?
De artiesten moeten passen binnen het format dat wij hebben opgesteld. Zij moeten passen bij oud en jong publiek, bij lokaal en internationaal. De artiesten die wij hebben uitgekozen zijn erg verschillend, zo kan je Spaanse, Nederlandse, Amerikaanse en Antilliaanse mensen trekken en tevreden houden. De variatie is groot, zodat het voor het diverse publiek ook leuk is.

Luisteren jullie naar wat de bezoekers willen?
Jazeker, wij houden rekening met de mening van de bezoekers. Met sommige bezoekers hebben wij contact, dan kunnen zij beter hun mening aan ons doorgeven. Ook hebben we veel contact met verschillende radiozenders en andere media. Hiermee kunnen wij een zo groot mogelijk publiek aantrekken en proberen aan hun behoeftes te voldoen. Vorig jaar hebben wij een bezoekersonderzoek gedaan onder het aanwezige publiek. Zo kunnen wij de bezoekers goed betrekken en onze programma's naar de smaak van het publiek aanpassen.

Wie hopen jullie nog meer te strikken voor een optreden? Zitten hier ook lokale artiesten bij?
Wij kunnen nog geen uitsluitsel geven, dus namen kan ik nog niet noemen. We zijn druk bezig met onderhandelen. We hebben nu contact met twee lokale artiesten en twaalf grote internationale namen. Maar zoals ik al zei, ik kan nog geen namen vrijgeven zo lang er nog niets vaststaat. We zoeken nog artiesten voor Brakkeput Mei Mei, Avila Hotel, Mambo Beach en het Brionplein.

Curaçao in de jaren 60

Ñapa berichtte bijna een jaar geleden over amateurfotografe Lia Gunster-Schröter (68) en haar plan om een boek te maken van haar verzameling foto's van Curaçao uit de jaren 60. Tien maanden later blijkt dat het boek financieel niet haalbaar was en ligt er in plaats daarvan een mooie cd vol nostalgische plaatjes.

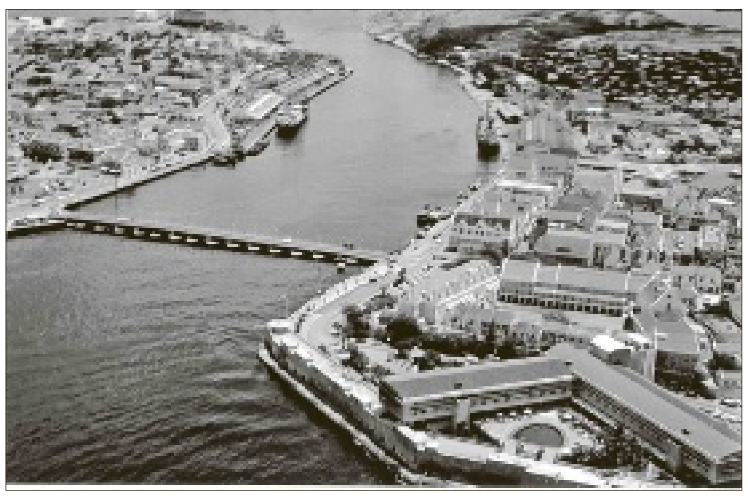

De Annabaai nog zonder Julianabrug.

Gunster kwam in 1961 als 19-jarige aan op Curaçao, waar ze met haar man ging werken bij een accountantskantoor. Als meisje had ze al een liefhebberij aan de fotografie en ze bleef die hobby beoefenen. Tijdens hun verblijf op het eiland werkte ze in eerste instantie met een jaren oud boxje. Daarna kreeg ze een kleine diacamera. In 1968 verliet het jonge echtpaar het eiland weer.

Ontelbaar

"Ik heb ontelbaar veel dia's gemaakt", vertelt Gunster. Van een selectie uit die opnamen zijn weer foto's gemaakt en deze zijn nu verzameld op een cd. 'Mi dushi Kòrsou in de jaren '60' heet het. In de box zit een begeleidend boekje, waarin Gunster haar herinneringen aan het eiland van zo'n vijftig jaar geleden ophaalt. En waarin ze schrijft over de veranderingen die ze aantrof toen ze ruim dertig jaar later terugkeerde op haar geliefde Curaçao.

Schok

"Er was ongelooflijk veel veranderd en bijgebouwd. Dat was een echte schok. Ik viel van de ene verbazing in de andere." Het viel haar op dat er zoveel natuurschoon is verdwenen. Al die nieuwe resorts op plekken die zo mooi en ongerept waren. Gunster vond het belangrijk dat de oude foto's niet alleen bewaard bleven, maar ook beschikbaar zouden zijn voor iedereen die daar belangstelling voor heeft. "Curaçao blijft ondanks alle veranderingen een fantastisch eiland. Een prachtige plek op deze aardbol. Cultuur, flora en fauna verdienen met respect en liefde te worden onderhouden. Ik hoop dat mijn foto-cd hieraan een kleine bijdrage levert."

De cd kwam mede tot stand met financiële steun van het Prins Bernhard Cultuurfonds Nederlandse Antillen. Hij ligt in de schappen bij Mensing's Caminada en is op afspraak verkrijgbaar bij de familie Olga Amanda, telefoon 7674678.

Het oude Brionplein, van vóór de brand van 1969, toen hotel Americana er nog stond.

Drugs en geweld uit taboesfeer

Praten over geweld op school, drugs- en alcoholgebruik is moeilijk. Zeker als je jong bent en de druk van je vrienden voelt om hier toch aan mee te doen. Sinds kort liggen er twee prachtige Papiamentstalige boekjes 'Violensia na skol' en 'Biba sin Droga' in de lokale boekhandels van Curaçao en Aruba en straks ook op Bonaire om deze gevoelige onderwerpen beter onder woorden te brengen.

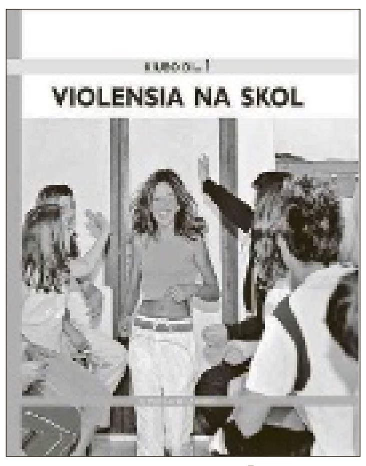

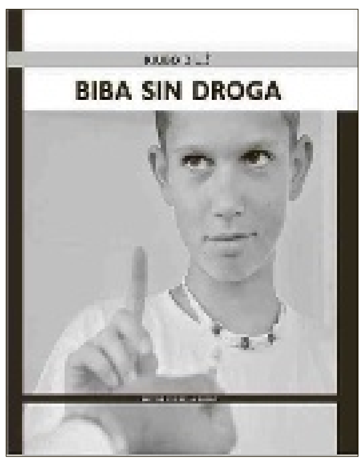

De boekjes zijn aantrekkelijk en kleurrijk vormgegeven met veel fotomateriaal. Ze bieden jongeren in heldere taal informatie en handvatten om weerbaar te worden tegen verslaving en geweld. Scholen kunnen de boeken, met bijbehorend werkboek, ook direct bestellen bij schoolboekhandel en uitgeverij British American Books Ltd, die zelf het initiatief nam om deze boeken in het Papiaments uit te geven.

Lokale jeugd helpen

Milly Haseth-Boyce, directeur van British American Books Ltd: "Over de juiste aanpak van verslaving en geweld onder jongeren wordt wereldwijd veel gediscussieerd. Op onze eilanden zijn deze thema's helaas ook actueel. Met Papiamentstalige informatie op hun eigen niveau en vanuit hun eigen belevingswereld, willen wij onze jeugd, hun opvoeders en de overheid ondersteunen bij deze lastige problematiek."

Normen en waarden

'Biba sin Droga' en 'Violensia na Skol' van de auteurs Amador Calalat Far en Manuel Armas Castro en Laura Armas Barbazán zijn oorspronkelijk geschreven in het Spaans en ook verkrijgbaar in het Engels. Zij maken deel uit van een bredere educatieve reeks, die binnenkort door British American Books Ltd. wordt uitgebreid met Papiamentstalige boekjes over normen, waarden en gedrag. Deze boekjes zijn al in het Nederlands verkrijgbaar onder de titel 'Normen en waarden' en 'Hoe ik mijn gedrag verbeter'.

Voor meer informatie zie www.britishamericanbooks.com of British American Books Ltd, Prof. Kernkampweg 11, Willemstad, Curacao, T 00-5999-7360000

Actie Lezen is Leuk!

Sinds maart 2010 is in Zeelandia Caribpublishing BV gevestigd, een uitgeverij en distributeur van Curaçaose boeken, maar ook van kinderboeken en pedagogische publicaties voor ouders en professionals.

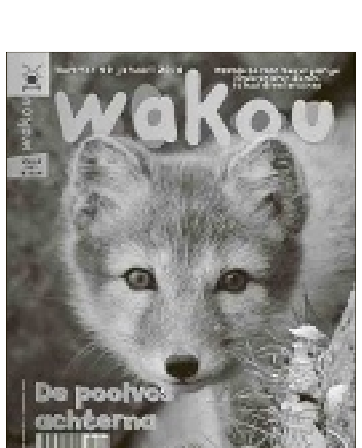

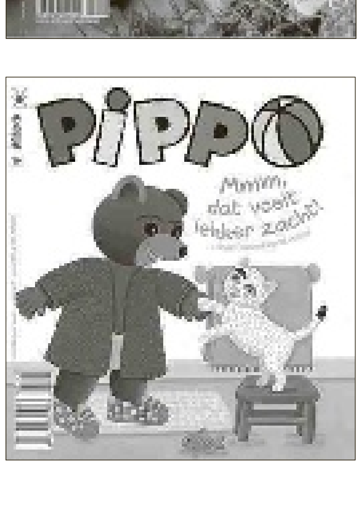

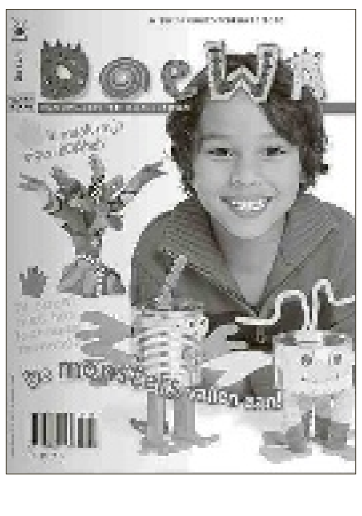

Caribpublishing heeft verbindingen met uitgeverij SWP in Amsterdam en uitgeverij XOI in Amsterdam en Antwerpen. XOI geeft topkwaliteitsbladen uit voor kinderen van 1 tot 10 jaar.

In november 2010 heeft Caribpublishing in samenwerking met uitgeverij XOI, alle schoolbesturen, kinderdagverblijven en scholen die funderend onderwijs bieden op Curaçao, via de post benaderd met het aanbod om per kind tussen de 1 en 8 jaar een gratis tijdschrift aan te vragen.

Het gaat om de bladen Pippo (1-3 jaar), Pompoen (3-7 jaar), Wakou (4-8 jaar) en Doewa (4-8 jaar). Deze kinderbladen worden samengesteld door een team van deskundigen, waaronder toonaangevende pedagogen, specialisten uit het onderwijs, schrijvers en illustratoren. Hierdoor sluiten de tijdschriften helemaal aan op de belevingswereld van kinderen, waardoor ze kinderen helpen en stimuleren bij hun ontwikkeling.

Doel van de actie 'Lezen is leuk!' is om jonge kinderen zo jong mogelijk te stimuleren om meer te gaan lezen en te laten zien dat lezen niet alleen leerzaam is, maar ook heel leuk! De bladen Pippo en Pompoen nodigen ouders en kinderen uit om samen in de boekjes te lezen, wat de band tussen ouders en kinderen ten goede komt.

De actie is een groot succes. Er zijn meer dan 7500 gratis boekjes aangevraagd. Inmiddels is begonnen met het uitdelen van de boekjes op de scholen die zich ingeschreven hebben voor de actie.

De deelnemende scholen zijn erg enthousiast over de boekjes. Er blijkt een grote behoefte te zijn bij de docenten aan kwalitatief goede kinderboeken die geschikt zijn voor het onderwijs aan jonge kinderen.

Voor meer informatie: Caribpublising, e-mail: Office@caribpublishing.com, tel. 4657777.

Culturele Agenda

Kunst & Expo's

Jubileum Alma Blou met Yubi Kirindongo
Zondag 30 januari viert Gallery Alma Blou haar 15-jarig bestaan met de expo 'Made in Curaçao', 35 jaar Kunst van Yubi Kirindongo in het Museum den Bario, Art Gallery and Sculpture Garden te Souax, Kaya Reis 390, van 11.00-13.30 uur. Dr. Bernhard Whiteman zal het openingswoord uitspreken. Voor meer info www.yubikirindongo.com en www.galleryalmablou.com en pagina 5 van deze Ñapa.

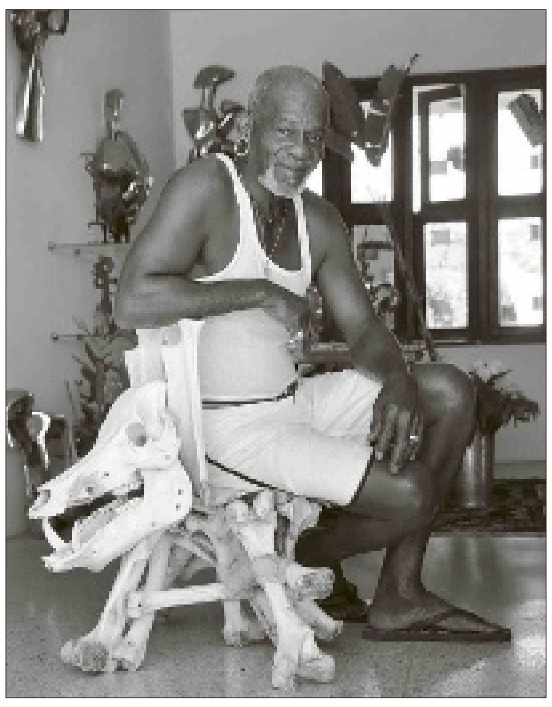

Warwarú 3
Overzichtsexpositie ter gelegenheid van de 75e verjaardag van Geerdine Kuijpers en het 40-jarige bestaan van de Art and Nature Inn. Warwarú 3 is een tentoonstelling van een gedeelte van haar zeer uitgebreide en gevarieerde collectie kunstwerken. Tevens is er een serie lezingen/workshops in de expositieruimte.
Locatie: Huize Welgelegen
De expositie is van 2 februari t/m 26 februari donderdag en vrijdag van 10.00 tot 12.00 uur en zaterdag en zondag van 10.00 tot 18.00 uur voor het publiek toegankelijk. Voor het programma van de lezingen zie pagina 1 van deze Ñapa.

Religious Curaçao
Vanaf vrijdag 4 februari is bij de Centrale Bank op Scharloo door de weeks van 17.00 tot 19.00 uur de fototentoonstelling Religious Curaçao - Rituals & Traditions te bezichtigen gebaseerd op het fotoboek met de gelijknamige titel van Sinaya Wolfert.

'Painting from the Other-Side'
MonArt Gallery in het Renaissance Rif Fort heeft op vrijdag 4 februari om 19.00 uur de vernissage van de expositie 'Painting from the Other-Side' met werken van Jeroen Mischa Singer. Deze expo zal te bezichtigen zijn tot 21 februari.

Film & Muziek

Avila Chamber Music
Avila Chamber Music Celebration's 4e seizoen: Met Anne-Marie McDermott als artistiek leider en tevens aan de piano, Ani Kavafian viool, Ida Kavafian viool, Paul Neubauer viola en viool, Steven Tenenbom viola en viool en Peter Wiley cello: Zondag 30 januari om 11.00 uur: het Coffee Concert in La Belle Alliance.

Su solo y playanan
Curaçao is een onafhankelijk land in de Cariben binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Op dit eiland is de noordkust steil en rotsachtig, terwijl de zuidkust bekend staat om haar prachtige stranden en ondiepe baaien. Elk strand biedt een unieke sfeer en hoeft niet te concurreren met een ander. Op de stranden van Curaçao komen we verschillende personages tegen die verhalen delen van wat het is om te leven op dit eiland. Allen hebben ze een eigen visie en verwoorden ze hun hoop en zorgen over de recente ontwikkelingen op Curaçao.
Zaterdag 29 januari om 19.00 uur
Zondag 30 januari om 15.00 en om 17.00 uur
Entree: Nafl. 13,50
Taal: Papiamentu, Engels ondertiteld.

Dans & theater

Yupi, e ley a pasa, awor si nos por kasa, kiko tei pasa - Boskwiri
Dit lokale toneelstuk, geschreven en geregisseerd door Boskwiri, is een hilarische voorstelling die gespeeld wordt bij Teatro Luna Blou. Bij de meeste inwoners van Curaçao is het homohuwelijk onaanvaardbare materie. Dit stuk gaat over de wet die het homohuwelijk toelaat op Curaçao en de gevolgen daarvan in een gewoon gezin waar zelfs homo's worden aanvaard en het huwelijk tussen homo's niet in twijfel wordt getrokken.
Zaterdag 22 januari om 21.00 uur
Zondag 23 januari om 20.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden
Taal: Papiamentu

Triumfo di un muhe - Finchi Statia
'Triumfo di un Muhe' (overwinning van een vrouw) geschreven door Finchi Statia. Acteurs: Anairia Nivelac, Narda Florentina Statia, Orlando Jansen, Sandra Balinge, Dayene Trinidad en Finchi Statia. De vrouw overwint alle obstakels in haar leven, ondanks alle vernederingen van haar man, die vindt dat zij een waardeloze vrouw is. Het is een theaterstuk met muziek en zang.
Zaterdag 5 februari om 21.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 25 gulden
Taal: Papiamentu

Amiga

Een humoristische voorstelling over het dagelijkse leven met een dramatisch tintje. Een theaterstuk over een hechte vriendschap tussen twee vrienden. Een vriend die een zuivere en oprechte vriendschap biedt, alles en boven alles geeft en ook alles gelooft. De ander biedt onechte vriendschap waarachter haat, egoïsme, bedrog en kwaad schuilt. En over een vader die zijn gezin verlaat om zijn eigen leven te leiden met alle gevolgen van dien. In zekere zin een drama geplaatst in onze moderne wereld waar liefde, naïviteit, geloofwaardigheid, betrouwbaarheid en eerlijkheid samen met bedrog, kwaadaardigheid, misbruik en vervalsing onder een dak spelen. Een humoristische voorstelling door Anthony (Ojee) Jansen
Zondag 6 februari om 15.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden
Taal: Papiamentu

Boeken en literatuur

Spiel di mi Alma
De tweede bundel van de jonge talentvolle dichteres uit Aruba Rosabelle Illes is uit. De bundel heet Spiel di mi Alma (Spiegel van mijn ziel).

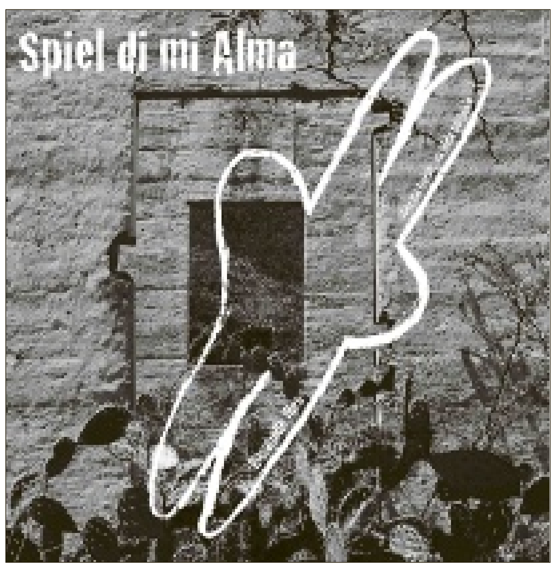

Het lichten van de jaren
Tevens verscheen een andere nieuwe dichtbundel: Het lichten van de jaren. De auteur Aart G. Broek woonde en werkte twintig jaar op Curaçao en streek vervolgens neer in Leiden.

Nieuw & Opmerkelijk

Workshops Bloemhof
Landhuis Bloemhof heeft haar workshops van februari en maart bekendgemaakt. Voor informatie bel naar 737-5775 van dinsdag t/m zaterdag tussen 09.00 en 14.00 uur of stuur een email naar info@bloemhof.an (www.bloemhof.an).

Ascension
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert op donderdag 27 januari een rondleiding door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De beheerder brengt u op de hoogte van de bijzonderheden en wetenswaardigheden van het landgoed Ascencion en de flora en fauna in het omliggende natuurgebied. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname 10 gulden per persoon; koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via Tel. 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com

Noteert u alvast:

Ayurveda
Workshop Ayurvedische massage in 7 dagdelen op de zaterdagen 5, 12, 19 en 26 februari en 5, 12 en 19 maart. Tijd: 11.30-15.00 uur. Kosten 545 gulden, een hapje en drankje wordt geserveerd. Inclusief Ayurvedische olie, inleiding in de Ayurveda met korte dosha-typering. Aanmelding voor deelname per e-mail, info@yogacentrumcuracao.com of per telefoon 8643739 of 5283029; Yogacentrum Curaçao, Kaminda Statius van Eps 14 (voorheen Magdalena 14).

Nota bene
Het Bariton Concert van 14 februari is uitverkocht.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

Medisch

Vragen over... hoofdluis

Tekst: Wouter Mol

Wat is hoofdluis?
De hoofdluis, Pediculus humanus capitis, is een klein insect (2 à 4 mm) dat op de menselijke hoofdhuid leeft. Deze parasiet leeft van bloed en veroorzaakt vooral veel jeuk. De eieren (neten) kleven aan de haren, meestal aan de haarwortel en zijn als kleine witte bolletjes te herkennen. Hoofdluizen kunnen 2 dagen zonder bloed leven en zijn daarom gemakkelijk via kleding overdraagbaar. Luizen zijn erg kieskeurig en wisselen nooit van type gastheer. Zo leeft bijvoorbeeld een hondenluis alleen op honden en een kattenluis alleen op katten. Besmetting door dieren is hier dus niet mogelijk. De specialisatie gaat zelfs zover dat de hoofdluis alleen op de hoofdhuid voorkomt en niet op andere behaarde delen van het lichaam. Een andere luis die uitsluitend van mensenbloed leeft, de schaamluis leeft in het schaamhaar, borst- en buikhaar, de okselharen, wimpers en wenkbrauwen.

Hoe kan je hoofdluis herkennen?
Gemiddeld ‘drinkt’ de luis 3 tot 6 keer per dag. Wanneer de luis de hoofdhuid niet regelmatig kan bezoeken verhongert hij en sterft. De bijtplaatsen kunnen flink jeuken. Jeuk is daarom vaak het eerste teken van een luizenbesmetting op het behaarde hoofd. Als iemand veel jeuk op de behaarde hoofdhuid heeft, kan je op zoek gaan naar de neten (eitjes) van de hoofdluis. Hiervoor heb je speciale kammen die de neten en luizen uit het haar kammen. Neten zijn als kleine witte bolletjes aan de haarwortels zichtbaar. De luizen zelf zijn moeilijk te vinden omdat ze hun lichaamskleur aan kunnen passen aan de haarkleur van de gastheer, ze zijn wel zichtbaar op een wit velletje papier.

Wat kan je zelf doen aan hoofdluis?
• Behaarde plekken die steeds weer jeuken, moet u zorgvuldig nakijken bij goed daglicht. Luizen bestrijdt u door een combinatie van wassen en kammen. Was het haar met een speciale lotion (met malathion). Herhaal de wasbeurt na zeven dagen. Neten kunnen de wasbeurt soms overleven en later uitkomen. Daarom moet u het haar tot veertien dagen na begin van de behandeling dagelijks uitkammen met een plastic stofkam. Lotion en plastic stofkam kunt u kopen bij de botika. Het heeft geen zin de lotion uit voorzorg te gebruiken.
• Kammen en borstels minstens een uur laten weken in luizenbestrijdingsmiddel.
• Was kleding (petjes), beddengoed en knuffels op minimaal 60 graden. Wat niet gewassen kan worden, minimaal een week in een afgesloten plastic zak of 24 uur in de diepvries bewaren; daarna goed uitkloppen of uitborstelen. U kunt deze maatregelen het beste bij alle huisgenoten nemen. Het meubilair één keer stofzuigen is voldoende.
• Als u hoofdluizen ontdekt bij uw kind, controleer dan het hele gezin en meld het op school. Dan kunnen anderen ook maatregelen nemen en krijgt uw kind niet telkens opnieuw luizen. Op elke school komen wel eens hoofdluizen voor. Onderwijzers kijken er niet vreemd van op.

Welke geneesmiddelen kunnen worden gebruikt?
De behandeling bestaat uit een lotion of shampoo die het zenuwstelsel van de luis aantast waardoor de luis sterft. Ook neten worden op deze wijze uitgeschakeld. Meestal is een eenmalige behandeling voldoende, wel wordt een tweede behandeling na 7 dagen geadviseerd. Er moet op gelet worden dat vooral de hoofdhuid achter de oren en in de nek wordt mee behandeld. Er zijn verschillende hoofdluis-dodende lotions op de markt die in werkzaamheid nauwelijks van elkaar verschillen: malathion, bioalletrine/piperonylbutoxide en permetrine.
De toepassingswijze van elk middel is wel iets verschillend: lees daarom voor gebruik steeds goed de instructies op de bijsluiter. Helaas is het zo dat inmiddels sommige luizenstammen resistent zijn geworden voor een of meerdere van de bovengenoemde middelen. Dat wil zeggen dat de behandeling onvoldoende effect sorteert en luizen of hun neten in leven blijven.
Let op: sommige middelen zijn ongeschikt voor de behandeling van zwangere vrouwen en zeer jonge kinderen. Behandel er daarom nooit zwangere vrouwen, vrouwen die borstvoeding geven of kleine kinderen mee zonder uw arts hierover te raadplegen.

Hoe kan je hoofdluis voorkomen?
Er zijn geen doeltreffende manieren om een luizeninfectie te voorkomen. In tegenstelling tot wat soms beweerd wordt heeft een luizenplaag niets te maken met een gebrek aan hygiëne, iedereen kan ermee besmet raken. Vooral schoolgaande kinderen kunnen ermee besmet worden. Het is echter belangrijk dat, als er een luizeninfectie op school is vastgesteld ook alle klasgenoten en gezinsleden een behandeling ondergaan om een eventuele verdere verspreiding, en herbesmetting, tegen te gaan. Ook alle potentiële dragende voorwerpen zoals mutsen, jassen, beddengoed, stoelen, kammen en harig speelgoed dienen ontsmet te worden. Een grondige stofzuigbeurt zal zeker ook geen kwaad kunnen.
Een preventieve luizenbehandeling aan het begin van het schooljaar is niet alleen nutteloos (het is geen garantie tegen een latere besmetting), het is ook af te raden, wegens de schadelijkheid van vele producten en het gevaar op het kweken van resistente luizen.

Is er een relatie met te vaak je haar wassen?
Nee, er is geen relatie met vaak je haar wassen, alhoewel luizen wel van schoon haar houden. Net zomin als met slechte hygiëne. Je kunt alleen besmet raken door in direct contact te komen met de luis.

Hebben luizen een voorkeur voor bepaalde haarsoorten?
Ja, luizen zijn erg specifiek, zie vraag 1. Of luizen liever blond haar, krullen of stijl haar verkiezen is me niet bekend.

Hoe lang leven luizen op je hoofd, kan het ook vanzelf overgaan?
Luizen zelf leven ongeveer 3 tot 4 weken. Een volwassen luizenvrouwtje legt 5 à 9 eitjes per etmaal. Die zitten vastgeplakt aan een haar, vlakbij de hoofdhuid. Na 6 tot 9 dagen komen daar larfjes uit. De lege hulsjes van de neten blijven aan het haar geplakt zitten. Zo'n larve is na 7 à 10 dagen zelf volwassen en kan dan ook weer eitjes leggen. Zonder behandeling van jezelf en je omgeving zul je niet gemakkelijk van de luizen afkomen omdat je telkens opnieuw besmet wordt. Na verloop van tijd kan de jeuk afnemen. Het kan zijn dat je geen last meer hebt van de besmetting, maar nog wel luizen hebt. Je kunt dan wel anderen besmetten.

Hoe ontsmet je je huis en wat doe je met knuffels en kussens als je geen grote vrieskist hebt?
Door je knuffels/kussens in een afgesloten zak minimaal 10 dagen te bewaren. Dan zijn alle eitjes van de luizen uitgekomen. De luizen die daar uitgekomen zijn zullen verhongeren omdat er geen bloed is om te drinken.

Heb je een grotere kans op herbesmetting als je het eenmaal gehad hebt?
Nee, de kans op herbesmetting is net zo groot als voor de eerste besmetting.

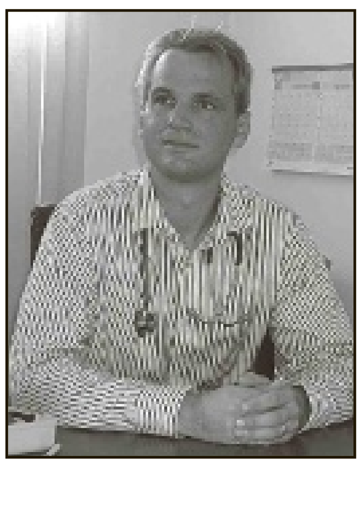

Wouter Mol is huisarts te Curaçao

Mens & Psyche

Nieuwe rubriek over psychologie

Vanaf deze week wordt u door middel van deze rubriek tweewekelijks meegenomen in de wereld van de psychologie. Er zullen tweewekelijks diverse psychologische kwesties besproken worden, die invloed kunnen hebben op ons dagelijks leven en welzijn. De mens, zijn emoties, gedrag en cognities (wereld van gedachten), de rol van de omgeving en relaties met anderen komen zo uitgebreid aan bod.

Tekst: Milangela Plate

Iedereen is wel eens bezorgd, angstig, somber, gespannen of zit een tijd minder lekker in z'n vel. We maken allemaal soms dingen mee in het leven waar we niet mee om kunnen gaan, maar ook gebeurtenissen die schokkend of verdrietig zijn of woede opwekken. Dat kan leiden tot onder meer slapeloosheid, onrust/nervositeit, angst en piekeren.

Naar schatting heeft ongeveer een kwart van de bevolking psychische klachten. Dat kan bijvoorbeeld stress zijn, maar ook een eetstoornis, angstklachten, een depressie of langdurige rouw om het verlies van een dierbare.

Taboe
Vreemd genoeg heerst er zelfs in deze moderne tijd, waarin velen zichzelf als ‘open minded’ bestempelen, toch nog maar al te vaak een taboe op psychische problemen. Veel mensen durven niet over hun problemen te praten of hulp te zoeken uit schaamte of uit angst 'gek' of zwak gevonden te worden. Het tegendeel is waar: men moet wel gek zijn om te blijven rondlopen met psychische klachten die goed te verhelpen zijn!
Bijkomende moeilijkheid is dat Curaçao geen praatcultuur kent. In culturen zoals de onze komt het dan ook regelmatig voor dat psychische klachten zich op den duur gaan uiten in lichamelijke klachten. Wij willen, durven of kunnen niet over onze problemen praten. Echter, ons lichaam weigert ze binnen te houden, dus nemen onze psychische klachten een lichamelijke (alarm)vorm aan, want daar durven we wel over te praten: hoofdpijn, duizeligheid, moeheid of rugpijn.

Oorzaken van psychische klachten
Psychische klachten kunnen allerlei oorzaken hebben, zoals bijvoorbeeld drukte op het werk, problemen in een relatie, traumatische ervaringen of een teveel aan verantwoordelijkheden tegelijk. In de kern gaat het er meestal om dat men het gevoel heeft dat men geen controle meer heeft over wat er gebeurt. Wanneer het terugvinden van de controle te lang op zich laat wachten kunnen psychische klachten erger of chronisch worden. Dat wil zeggen dat ze in jouw systeem verweven raken en steeds moeilijker verholpen kunnen worden. Ze komen als het ware onder een dikke laag stof te liggen en zijn moeilijk terug te vinden en weg te halen. Of ze worden als zeer oud vet in een pan, dat zich zelfs met de beste schoonmaakmiddelen niet laat verwijderen.

Neem uw gevoelens serieus
De eerste stap is erkennen en accepteren dat er iets aan de hand is. Mensen kunnen heel lang doen of er niets aan de hand is: “Het gaat wel over, ik moet niet zeuren.” Neem uw gevoelens serieus. Ons lichaam en onze geest zijn immers onlosmakelijk met elkaar verbonden: opgekropte emoties zoals woede, angst, verdriet en stress vreten aan uw gezondheid.
Als u niet met uw familie en/of vrienden kunt of wilt praten dan is de huisarts meestal de eerst aangewezen persoon om mee te praten. Uw huisarts kan u desgewenst doorverwijzen naar een psycholoog. Een psycholoog onderzoekt samen met u wat er precies aan de hand is en hoe u het beste te helpen. Bij een psycholoog hebt u vaak de ruimte om rustig te praten over uw situatie: u krijgt namelijk veelal een afspraak van drie kwartier à 1 uur. Afhankelijk van de werkwijze van de psycholoog kan het zijn dat u in deze tijd met elkaar in gesprek bent, uitleg of adviezen krijgt, testen doet of opdrachten krijgt om thuis uit te voeren.

Gaat het over?
Het resultaat van gesprekken met een psycholoog verschilt van persoon tot persoon. In sommige gevallen zal de klacht na de behandeling geheel verdwenen zijn. In andere gevallen heeft de patiënt geleerd hoe hij of zij met de klacht kan omgaan om er zo weinig mogelijk last van te hebben. In het algemeen kunnen we stellen dat de meeste patiënten zich na de behandeling prettiger voelen dan daarvoor. Dit kan bijvoorbeeld komen door meer zelfvertrouwen, een andere kijk op de problemen, betere sociale contacten of een andere manier van praten tussen partners, al naar gelang de aard van de vroegere klachten.

Praten helpt!
Als u uw schroom eenmaal hebt overwonnen en met anderen in gesprek raakt over uw situatie of klachten, dan zult u verbaasd staan hoeveel mensen om u heen ineens precies hetzelfde blijken te voelen. Maar we weten het niet van elkaar, want we delen het niet met elkaar. Bedenk daarom altijd twee dingen:

1. U bent niet de enige!
2. Uw klachten zijn op te lossen!

Psychische klachten zijn immers niet veel anders dan lichamelijke klachten zoals diabetes of hartproblemen. Ze kunnen ons allemaal treffen. Het is van groot belang dat men vroeg aan de bel trekt om erger te voorkomen.

Het streven van deze rubriek is dan ook om psychische klachten bespreekbaar te maken, deze uit de taboesfeer te halen en de drempel te verlagen om zo nodig hulp te zoeken.

Drs. Milangela Plate is Psycholoog/Gerontoloog met veel ervaring op het gebied van counseling, diagnostiek en training voor volwassenen en 60-plussers. Sinds maart 2010 geremigreerd naar Curaçao en sindsdien de initiatiefneemster van Take Care, een praktijk voor counseling, training en diagnostiek bij vermoeden van dementie. Zij zal tweewekelijks de rubriek Mens & Psyche verzorgen met daarin veel informatie en tips ten aanzien van psychologische klachten en psychische klachten.
E-mail: milangela.plate@takecare.an

Voeding

Geef het goede voorbeeld

Jonge kinderen doen vooral hun ouders na, ook wat eten betreft. De leefstijl van vader en/of moeder wordt de leefstijl van het kind. Het is daarom belangrijk een goed voorbeeld te geven.

Om te beginnen bij de maaltijden. Een gezonde basis voor het gehele gezin vormen de drie vaste maaltijden per dag. Ontbijt, lunch en avondeten zijn het begin van een gezond eetpatroon. Sla geen maaltijden over en neem er de tijd voor. Een herkenbaar ritme levert jou en de kinderen rust op. Ook is de kans dat zij deze gewoontes overnemen dan het grootst.

Ook variëren maakt onderdeel uit van een gezond eetpatroon. Als je veel verschillende dingen eet, krijg je alle vitamines en mineralen binnen die je nodig hebt. Kies de ene dag bijvoorbeeld voor pasta en de volgende dag voor aardappelen, couscous of rijst. Je kind went ook gemakkelijker aan nieuwe smaken, als het van jongs af aan veel verschillende soorten eten krijgt.

Zorg dat je altijd genoeg groente en fruit in huis hebt en dat je dit op verschillende momenten van de dag aanbiedt. Als fruit bij jou thuis vaste prik is, zal je kind ook later gemakkelijker naar een appel of peer in plaats van een candybar grijpen.

Je hoeft niet snel bang te zijn dat je kind te weinig eet. Maak er geen punt van als er eens iets niet op gaat. Laat zien dat jij ook niet dooreet als je eigenlijk genoeg hebt.

Is gezond bij jou thuis nog niet standaard? Verander niet alles tegelijk, dat is ook voor je kinderen te ingrijpend. Doe mee met het nieuwe eten en kies steeds één stap.

Beweging

Langer zitten, korter leven

The American Journal of Epidemiology publiceerde vorig jaar de resultaten van een onderzoek naar het effect van zitten. De conclusie: mensen die meer dan zes uur per dag zitten, hebben een grotere kans op een kort leven

Het onderzoek, onder leiding van Alpa Patel liep al sinds 1992. Door de jaren heen werden gegevens verzameld van meer dan 50.000 mannen en bijna 70.000 vrouwen die aan het begin van de studie tussen de 50 en 74 jaar oud waren. Het ging onder meer om informatie over hoeveel ze het afgelopen jaar dagelijks gemiddeld bewogen en hoeveel tijd ze doorgaans zittend doorbrachten, of ze rookten en hoeveel ze wogen.
Vanaf 2006 werden al deze gegevens verwerkt, waarop aan het licht kwam dat degenen die zes uur per dag zittend doorbrachten - ongeacht of ze daarnaast bijvoorbeeld veel sportten - eerder stierven dan mensen die minder dan drie uur per dag zitten. Mensen die veel zitten en ook nog eens weinig bewegen, lopen een nog grotere kans om eerder te sterven. Zitten zou namelijk de kans op kanker vergroten en ook de kans op een hartaandoening stijgt sterk. Wie daarbij ook nog eens rookt en overgewicht heeft, loopt een nog hoger risico om eerder dood te gaan. Het effect is volgens de onderzoekers groter voor vrouwen dan voor mannen.

Yubi Kirindongo:

‘Kunst is magie’

Zijn werk is eigenlijk overal op het eiland wel te zien. In het Landskantoor, bij Kas di Cultura, op het kerkhof aan de Roodeweg, thuis in zijn eigen museum Museo di Bario Gallery & Statue Garden natuurlijk, aan de muur van Kura Hulanda ook. Een uit koraal vervaardigd kunstwerk met als thema slavernij. Een van de slaven heeft de kogel op het hoofd om zo het minste last van het gewicht van kogel en ketting te hebben.

Tekst: Peter Onvlee Foto’s: Ken Wong

Maar ook in de openbare ruimte. Op Curaçao op de Plasa Zegu en Plasa di Pas bijvoorbeeld. Óp Hato en in het nieuwe Hyatt-hotel. En bij velen thuis. Opmerkelijk werk. Yubi Kirindongo noemt het zelf recyclekunst, object trouvé, gevonden objecten. Met autobumpers vooral is hij bekend geworden. Al wil hij duidelijk meer dan de bumperman zijn. “Ik ben zo bestempeld ja. Maar ik doe niet alleen bumpers. Ook andere materialen, ik ben diverser, meer variatie.”

Als het rijtje openbare locaties aan de orde komt waar zijn werken zijn te vinden, betrekt zijn gezicht bij het horen van de naam Plasa di Pas. Hij noemt het, het aan het einde van de jaren tachtig vorm gegeven monument van de vrede, zijn grootste teleurstelling. Hij had er grote verwachtingen van. Zijn werk moest daar op de kruising van de Schout bij Nacht Doormanweg en Snipweg dominant aanwezig zijn.

Maar de realiteit? Het is door (te) hoge bomen bijna geheel aan het zicht onttrokken. En vredesmanifestaties, ze zijn er nog nooit gehouden. “Er wordt geen enkele aandacht aan besteed.” Zelfs voor de onthulling kreeg hij indertijd geen uitnodiging. “Iedereen kreeg een plakkaat. Behalve degeen die het heeft gemaakt.” Yubi Kirindongo, hij wil het er liever niet meer over hebben. Hij viert het feit dat hij dit jaar 35 jaar kunstenaar is. Morgen, zondag 30 januari, wordt bij hem thuis een bijzondere expositie van zijn werk geopend. Aan de Kaya Reis in Souax. Made in Curaçao. Art by Yubi Kirindongo is de titel. In samenwerking met Gallery Alma Blou, dat dit jaar haar 15-jarig bestaan viert. Toen er in 1996 aan de De Rouvilleweg met Alma Blou werd gestart was Yubi Kirindongo de eerste exposant.

Deze week is hij 65 jaar geworden. Hij zit waar hij altijd zit, in zijn werkplaats, naast het door hem zelf gebouwde huis dat naar eigen zeggen na tien jaar arbeid nu wel voor 99,9 procent gereed is en waarvan de gehele begane grond met de omliggende tuin als museum dienst doet.

Zo’n 150 werken heeft hij er staan en hangen. Schuin voor hem het object dat regisseur, kunstenaar en nog veel meer Felix de Rooy heeft gebruikt voor de openslaande uitnodigingskaart voor de jubileumtentoonstelling. Ze kennen elkaar al lang. Ooit speelde Kirindongo zelfs een hoofdrol in een door De Rooy en Norman de Palm gemaakte film, Almacita di Desolato. In 1986. De poster heeft Kirindongo nog.

Een werkbank heeft hij er niet staan. “De hele vloer is mijn werkbank.” De ruimte staat vol met materialen en werken. Zoals een rode auto, ‘beplakt’ met tientallen verschillende logo’s van automerken. Maar ook deels afgemaakte werken. Zijn nieuwste creatie onder meer. Een van ijzer gevlochten paard. Hij heeft de afgelopen periode de bezem door zijn werkplaats gehaald. Met het oog op de expositie. Kwam tot zijn eigen verrassing nog een serie bumpers tegen. Ze worden steeds moeilijker te krijgen nu bijna alle auto’s vooral van kunststof worden gemaakt. Al werkt hij ook met die kunststofexemplaren. “Totaal anders. Kleurrijker. Meer flexibel. Gemakkelijker te bewerken. Kost minder energie, stroom. Ze kunnen veel gemakkelijker worden geknipt dan de bumpers van chroom.”

In zijn tuin komt Yubi Kirindongo tot rust. Hij is naar eigen zeggen ‘een buitenmens’. Is her en der nog bezig met wat werken. In die tuin ook het oude huisje waarin hij ooit heeft gewoond. En een door hemzelf gebouwd onderkomen voor zijn wel heel bijzondere ‘huisdier’, een inmiddels 28-jarige krokodil. Ooit door hem gevonden bij de barkjes. Hij heeft ‘m zelf opgevoed en groot gebracht. Zo groot dat er wel een onderkomen dat deels van cement is moest worden gemaakt. In de vorm van een grot. In die tuin ook een grote, overdekte ruimte. Met een dak gemaakt van oude limonadekratten waaronder de nodige kunstwerken. Zoals alles er naar zijn kunst ademt. Tot en met de muur en de poort toe.

Hij heeft tot zijn 30e letterlijk gezworven door Europa. België, Duitsland, Nederland ook. Was eigenlijk beroepsschilder, maar deed van alles. Verkocht er boeken langs de deur, werkte op de kermis bij de botsauto’s, in ploegendienst in fabrieken. Kwam terug naar het eiland om te bewijzen dat ‘ie een ander mens was geworden. Had de ambitie kunstenaar te worden. Niet zo een als de gemiddelde Curaçaose kunstenaar. Geen schilderkunst, pentekenen of het meest populaire, het pottenbakken. Ook al heeft hij zelf wel geschilderd. Zijn ambitie: beeldhouwer. “Ik was goed in houtsnijwerk.” Kwam per ongeluk in de bumperkunst terecht toen hij er onderweg op de landfill een partij van kreeg. “Ik wilde de poort ervan maken.” Terwijl hij ze aan het snijden was viel een aantal van die dingen op elkaar. Het is dan 1977.

Kirindongo noemt het zien. “Je moet het zien. Kijken doet iedereen. Dat is heel iets anders.” Hij ziet in gebruikte, vaak afgedankte materialen de dingen die hij kan maken. Die gebruikte materialen zijn dan wellicht waardeloos en mensen willen ze niet meer gebruiken, hij maakt er waardevolle zaken van. Beelden, objecten die mensen graag willen hebben. Of het nu om die chromen bumpers gaat, autobanden, nummerplaten van auto’s, gips, cement, klei, hout, koper, aluminium, glas, chips uit elektronische apparatuur, drijfhout. Maar ook organische stoffen. Tot en met botten en schedels van dieren toe. Of zoals de op de uitnodigingskaart afgebeelde mensfiguur. Gemaakt onder meer van twee benzinetanks van motoren en enkele verkeersborden. “Het is misschien best verwarrend wat ik doe. Het is niet bekend in welk hokje ik daardoor ben te plaatsen. Het is divers.” Hij geeft, zegt hij, een toegevoegde waarde aan het materiaal dat door anderen niet meer wordt gebruikt. “Het is daarom niet waardeloos. Als ik er iets van heb gemaakt heeft het waarde gekregen.”

Kirindongo behoort tot de meest gevraagde kunstenaars van Curaçao. Hij heeft geëxposeerd bij vele internationale galeries en deelgenomen aan onder meer de biënnale van Havana (Cuba), Johannesburg (Zuid-Afrika) en Sao Paulo (Brazilië). Op Curaçao heeft hij meerdere erkenningen gekregen waaronder de prestigieuze Cola Debrotprijs die periodiek wordt toegekend door de regering van Curaçao. Voor zijn werk wordt af en toe ook veel geld geboden. Eén ton euro nog voor drie werken. Hij deed het niet. Ook al was de eurokoers op dat moment 2,64 gulden. “Het gebeurt zelden dat nog levende kunstenaars zo’n aanbod krijgen. Maar de deal was alle drie of niet waaronder de mini-auto waarmee ik een emotionele binding heb.” Kirindongo vindt het diep nadenkend echter ook niet zijn mooiste werk. Daarvoor gaat hij toch terug naar zijn allereerste schilderij. Een oorlogsbeeld met een paar tanks, vliegtuigen en een bombardement. Een doek met donkere wolken. “Toen werd voor het eerst mijn naam genoemd. Het was doorslaggevend voor mij dit pad van kunstenaar op te gaan.”

Een bijzondere belevenis was zijn reis naar China, tweeënhalf jaar geleden. Uitgenodigd voor The 9th Changchun China International Sculpture symposium. Changchun is de hoofdstad van de provincie Jilin, een mooie stad in het noordoosten van China. “Toen de kroon op mijn jarenlange werk. Ik heb er geschiedenis geschreven.” Tijdens dit symposium worden kunstenaars van over de hele wereld uitgenodigd om een kunstwerk te komen maken. Deze kunstwerken worden - inmiddels al tien jaar lang - tentoongesteld in het Changchun World Sculpture Park. Het park heeft een omvang van 60 voetbalvelden waarvan er negen ingericht zijn als beeldentuin. Er staan momenteel zo’n 400 sculpturen van kunstenaars uit 172 landen inclusief dus die van Yubi Kirindongo uit Curaçao. Zijn werk hangt er echter wel onder de Nederlandse vlag. “Ik heb een Nederlands paspoort. Jammer voor het eiland. Het had Curaçao kunnen en moeten zijn.” Hij zegt terugkijkend dat die uitnodiging een prachtige kans voor hem was. Het thema voor de werken in 2008, het jaar dat gelijktijdig ook de Olympische Spelen in Peking werden gehouden, Friendship, Peace and Spring. Hij vervaardigde een drie meter hoog bronzen kunstwerk gemaakt met de naam Harmonie.

“We werden elke dag met een bus opgehaald bij ons hotel en alles moest snel, snel, snel. We hadden een heel strak schema, het leek soms wel een werkkamp. Maar ik vind het wel een mijlpaal.” Kirindongo maakte ook van de gelegenheid gebruik wat van de Spelen mee te maken. Het resultaat is aan de achterzijde aan zijn huis/museum te zien. Twee afbeeldingen van een atleet. Eén geknield in de overigens niet aanwezige startblokken, één rennend. Geïnspireerd door Curaçaos beste atleet Churandi Martina die in Peking op de sprintafstanden historie schreef. Vierde na een slechte start op de 100 meter en tweede op de 200 meter. Een plek die hij door diskwalificatie kwijt raakte. Hij was buiten zijn baan gekomen. Een van de twee chromen Martina’s wil Kirindongo nog kleuren. Een bij toeval ontdekte techniek. Door de brand in zijn oude houten huis in Gato waarbij bijna alles verloren ging. “Maar het is nog niet helemaal gelukt.”

Kirindongo werkt in zoals hij zelf aangeeft periodes. Werkt als hij een doel heeft, een expositie bijvoorbeeld. Of een opdracht. “Er zijn ook periodes dat ik geen zin heb, geen inspiratie. Dan ga ik het bos in, de mondi in of naar zee.” Hij denkt steeds met welk materiaal hij aan de slag gaat. Maakt van bepaalde materialen meerdere werken. Minimaal tien. Dan is hij het meestal weer even zat en laat het weer los. Zoals aanvankelijk dus de bumpers. Een serie sterrenbeelden bijvoorbeeld.

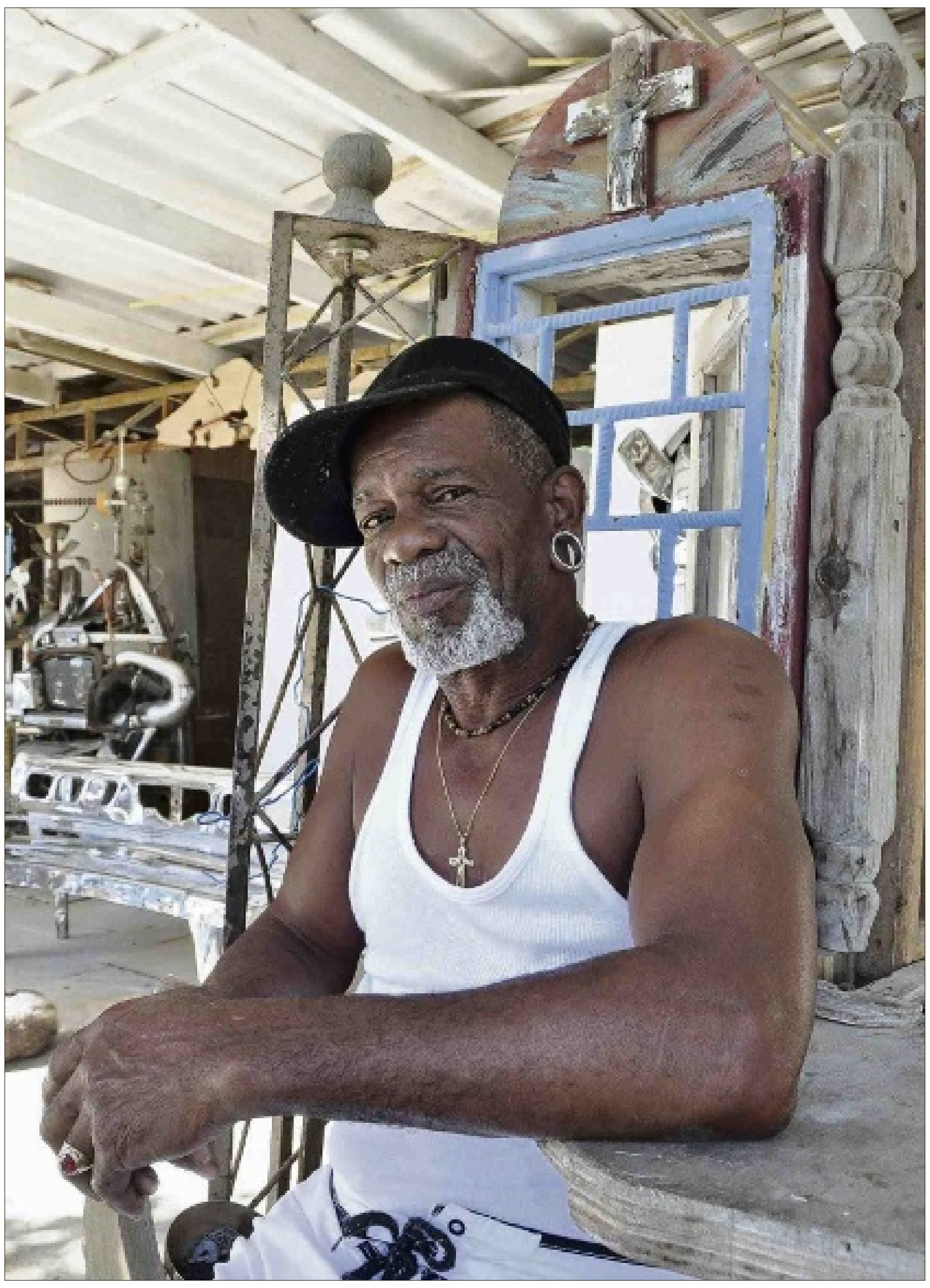

Yubi Kirindongo.

Maar dan heb ik het wel even gehad; heb ik er ook plezier en adrenaline van gehad.” Hij wilde in eerste instantie toen hij 35 jaar geleden begon alles in een keer verkopen. Aan de overheid. Ging daarmee ook in gesprek. Gedachtig aan de contraprestatieregeling die in Nederland in die tijd voor kunstenaars bestond. Maar het leverde niets op. Is toen maar stuk voor stuk gaan verkopen. “En sterrenbeelden waren een item dat iedereen wel aansprak.” Kirindongo stond ook zelfs nog een jaar of tien voor de klas na de pedagogische academie te hebben gevolgd. Om handvaardigheidleerkracht te kunnen worden.
Op het ogenblik is Yubi Kirindongo vooral bezig met vlechtwerk. Van ijzeren strippen zoals het bijna gereed zijnde paard in zijn werkplaats. Maar ook van betonijzer. “Het is vlechten, buigen, knippen”, lacht hij. Het zijn voornamelijk mensfiguren die hij maakt. En opvallend genoeg meestal mannen, geen vrouwen zoals de meeste kunstenaars. In een van die figuren zit een poppetje in een ei verstrengeld. Heeft voor Kirindongo een heel persoonlijke betekenis. Hij is zelf geboren met een navelstreng die een paar keer om zijn nek heen zat. Zijn eerste overwinning over de dood. Hij wil na 35 jaar kunstenaarschap nog doorgaan zolang ‘ie kan. Hij kan, geeft hij aan, niet anders. In mei reist hij af naar Amsterdam voor de kunstmanifestatie in de Apollolaan. Ook Costa Rica en New York staan in zijn agenda. “Kunst is magie. Toveren met wat je voorhanden hebt. Mensen kunnen ook niet verklaren waarom ze gek zijn van de Mona Lisa. Mensen denken vaak dat kunst vierkant is, de vorm van een schilderij. Maar ook het beeldhouwwerk is dat. De magie die in de Mona Lisa zit is ook in een beeld te stoppen.”

Kunst, het moet vindt Kirindongo iets met de mens doen. Afkeer, aanvaarding, ervaring. Hij heeft geen filosofie achter zijn werk, geen bijbelse geschiedenis. Het is, denkt hij, onbewust Caribische kunst. Want die bestaat in zijn ogen. Met een eigen stijl en eigen identiteit. Zoals ook Afrikaanse kunst bestaat. En waarom zou Caribische kunst dan niet bestaan? Yubi Kirindongo wil zelf na zijn dood ook in de gedachten door blijven leven. “En dat heb ik bereikt. Sinds 1986 sta ik in de encyclopedie van de Antillen. Met de auto. Vandaar ook dat ik die niet wil verkopen. Als ik nu geen huis had, in ellende zou leven, dan misschien wel bingo. Maar ik heb nog alles en niet veel nodig. Ben niet veeleisend. Zoals ik met weinig dingen kan maken, zo kan ik ook met weinig in de keuken creatief zijn. Ik heb geen kinderen waarvoor ik schoolkleding moet kopen, ik hoef niet in luxe te leven. Het draait niet alleen om het geld.”

*De expositie Made in Curaçao. Art by Yubi Kirindongo wordt zondag 30 januari geopend in Museo di Bario ‘Yubi Kirindongo’ van 11.00 - 13.30 aan de Kaya Reis, te Souax. De expositie is te bezichtigen t/m 12 februari 2011. De openingstijden zijn van maandag tot zaterdag van 9.00 - 12.00 en 14.00 - 17.00 uur. De toegang is grat*is.

LIFE & style

Quote

‘When I hear somebody sigh,
‘Life is hard’,
I am always tempted to ask,
compared to what?’

Sydney J. Harris (Amerikaans journalist, 1917-1986)

Thuis

1975, bij de groenteboer

Thuis is waar je hart is.

Dat is mij geleerd en dat is waar,

maar soms gaat dat niet meer op.

Tekst: Monique Casimiri

‘Goedemiddag groenteman, ik zie dat u van die zwarte bananen heeft’, staat mevrouw verlekkerd te kijken.
‘Ja mevrouw, dat is helemaal niets meer, u mag ze zo meenemen.’
Met een tas vol gaat mevrouw gelukkig naar huis, waar ze met liefde die avond de bakbananen opbakt.
Een week later ziet ze bij diezelfde groenteman weer bakbananen liggen. Ook nu zijn ze al flink zwart.
‘Zal ik ze vast voor u inpakken mevrouw’, hoort de vrouw de groenteman zeggen.
Een paar weken gaat dit goed.
Dan vraagt de groenteman aan de vrouw: ‘Ik heb nog meer groenteafval voor uw varkens mevrouw, wilt u dat ook?’
Het mag dan zomer zijn en best warm, maar de rode kleur die op de wangen van mevrouw verschijnt heeft niets met de warmte te maken. Zo eerlijk als ze is zegt ze nog: ‘wij hebben geen varkens meneer, wij eten ze zelf op.’
De vriendelijkheid waarmee de groenteman iedere week de bananen aan de vrouw meegaf verkoelde ter plekke en in het vervolg waren de bananen tegen een fikse prijs te koop. Als ik bakbananen wil hebben kan ik tegenwoordig gelukkig bij mijn eigen supermarkt terecht. Daar liggen ze iedere week. Net als de carnisa die ik koop voor de stoba, de bananenbladeren voor de ayaka’s, de promentès en zelfs kolita en cocorico. Ik heb dan ook wel een hele goede supermarkt bij ons in het dorp die zich voor heeft genomen dat dit soort producten gewoon standaard in de winkel moeten liggen. Ik verdenk de bedrijfsleider er nog steeds van dat hij een aantal jaren op Curaçao heeft gewoond. Waarom zou je anders, in een gehucht als waar wij wonen, kolita verkopen. Behalve de tandarts heeft niemand profijt van deze heerlijke lekkernij.

Het genot van wijn

Wijnstijlen, rode wijn (2)

Van zacht en sappig naar vol en fruitig, nu deze week zware robuuste rode wijnen en wat tussen wit en rood ligt, rosé.

Tekst: Licores Maduro

Volle, zwaardere rode wijnen met veel pit! Een wijn die voor een lange tijd blijft hangen en die vaak gedecanteerd moet worden zodat de tannines wat zachter worden en het fruit naar voren kan komen. Deze wijnen komen vaak uit warmere streken en van oudere wijnstokken. Ze worden ook vaak voor langere periodes gerijpt op vaten en in de fles. Dit speelt natuurlijk mee bij het bepalen van de prijs. Hier vallen de meeste Cabernet Sauvignons onder. Ook wijnen uit het noorden van het Rhône-dal, gemaakt van voornamelijk Syrah, vallen binnen deze categorie. Ieder land heeft wel een goed aanbod van dit soort wijnen. Van de Tempranillo worden er in Spanje krachtige volle wijnen gemaakt uit streken zoals Ribera del Duero, Toro en Priorat. Denk ook aan de top-Cabernet Sauvignons, Carmeneres, Shiraz en Malbec uit landen van de Nieuwe Wereld zoals Zuid-Amerika, Noord-Amerika, Zuid-Afrika en Australië. Het aanbod loopt heel erg uiteen en iedere wijn heeft zijn eigen stijl. Sommige zijn vol en krachtig maar toch met middelmatige tannines die ze dan wat gemakkelijker laten lijken.
Om dit in een zin samen te vatten, hebben we het over gecorseerde rode wijnen die vlezig en rijkelijk aromatisch zijn en die andere wijnen er slap uit laten zien.
En verder, je hebt witte en rode wijnen, maar daar tussen in heb je ook rosé’s. Veel mensen denken dat rosé’s zoet zijn maar het is juist het omgekeerde. De meeste rosé’s zijn gewoon droog. Op het eiland komt dit doordat mensen dan vaak aan White Zinfandel denken als ze rosé in gedachten hebben. White Zinfandel is een jonge rosé gemaakt van de Zinfandel-druif, een blauwe druif. Door de gisting niet te lang door te laten gaan, blijft er iets meer suiker over dan gewoonlijk en er wordt minder alcohol gevormd in de wijn. Voor veel mensen een heel gemakkelijk wijntje, een beginnerswijntje. Hij gaat door zijn lichte zoetigheid ook uitstekend bij oosterse gerechten die een beetje heet zijn.
Er worden wel in alle landen rosé’s gemaakt. De besten komen uit Zuid-Frankrijk en Spanje, de Provence en Navarra. Rosé’s zijn niet complex maar er bestaan wel degelijk toppers. Een handjevol producenten probeert wel de prijs van rosé’s op te krikken, maar de consument wil meestal niet al te veel uitgeven voor een rosé. Wat ons betreft worden rosé’s onderschat en ondergeapprecieerd. Er is niets lekerder dan een glaasje toprosé uit de Provence, vooral in ons klimaat. Chili, Argentinië en Californië produceren ook steeds betere rosé’s. In Californië lopen de prijzen af en toe redelijk op. Het zijn vaak rosé’s gemaakt van topdruiven die bestemd zijn voor duurdere rode wijnen. Het is dan ook een heel gelimiteerde productie en de wijn wordt vaak alleen bij het wijnhuis verkocht.
Ons proefpakket voor de zwaardere, gecorseerde rode wijnen: Marques de Casa Concha Cabernet Sauvignon uit Chili, Trivento Golden Reserve Malbec uit Argentinië, Pendfolds Konnonga Hill Shiraz Cabernet Sauvignon en Baron Philippe de Rothschild Grâves Reserve. Volle krachtige wijnen met een iets hogere prijs, maar deze zijn zeker de moeite waard.
Voor de rosé’s: Palo Alto Rosé uit Chili, Marques de Caceres Rioja Rosado uit Spanje en uit de prachtige Provence in Frankrijk een van mijn favorieten, Château Minuty Moments.
Onze mond gaat al wateren, die van u ook? Veel proefplezier en tot volgende week. Het wordt dan tijd om het over mousserende wijnen te hebben.

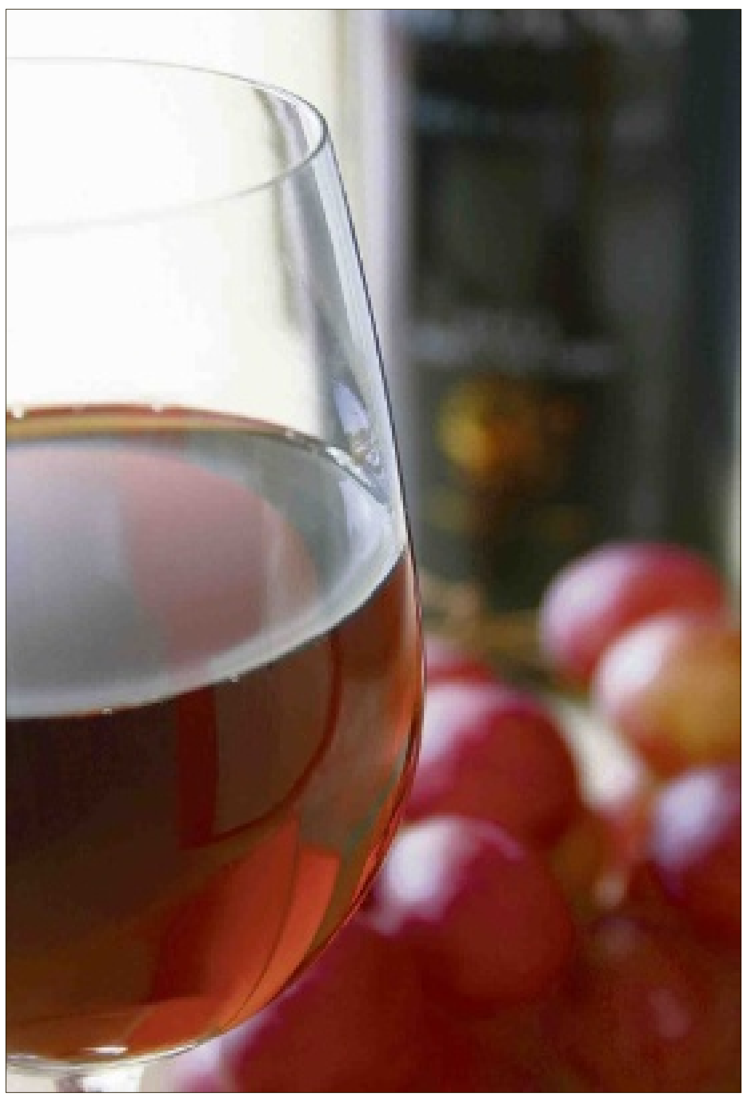

Hebbeding

Dustball

Stofzuigen is en blijft vervelend. Vooral net nadat je uit je werk komt en nog allemaal andere belangrijke zaken moet doen. Gelukkig heeft Dave Hakkens daar wat op gevonden: de Dustball. Hij werd geïnspireerd door de welbekende hamsterbal, maar zonder hamster. De Dustball maakt korte metten met al het stof, hoeft niet bestuurd te worden en heeft geen last van kabels of andere obstakels.

Mode

Swarovski voor mannen

Swarovski komt deze maand voor het eerst met een mannencollectie sieraden en accessoires. De collectie blijft trouw aan Swarovski’s kernwaarden ‘creativiteit, innovatie en perfectie’.

Anders dan in de damescollecties, die gekenmerkt worden door felle kleuren en opvallende kristallen, is in deze collectie de nadruk gelegd op ‘een strakkere en puurdere interpretatie van kristal’. Er is veel metaal in verwerkt en zwart voert de boventoon. De sieraden zijn eigentijds, bedoeld voor de zelfbewuste, veelzijdige, moderne man. Ze hebben een strakke, zakelijke en elegante look met oog voor design. In de sieraden en accessoires is onder meer keramiek, epoxy, staal, koolstofvezel en facetgeslepen kristal verwerkt.

De collectie kent zes thema’s met elk een eigen uitstraling. Zo is Nightfall de lijn voor zogenaamde ‘bad boys’: stoere vormgeving en veel zwart leer. Bij de Nano Crown-lijn vinden we tijdloze sieraden met eenvoudige - minimalistische - vormgeving. Nevada daarentegen staat voor avontuur en instinct. Hier vormden bijvoorbeeld reptielen een inspiratiebron. De Newton-man gaat voor techniek. In deze lijn vinden we bijvoorbeeld een bout en een harpje terug. In de New England-collectie is het klassiek/casual wat de klok slaat, terwijl Moon Carbon weer strak maar elegant is.

Vergeet die dikke gouden halskettingen, heren. Laat de oorringen ook maar thuis. Dit is pas echt stijlvol.

LIFE & style

Gebouw 1790:

‘Timmernegers’ en topmodellen

In Paramaribo, de hoofdstad van Suriname, kraait vaak de rode haan: menig belangrijk houten monument valt aan de vlammen ten prooi. Soms resteert in het straatbeeld daarna alleen nog een lege plek of een stenen fundament. Naast Fort Zeelandia brandt in 1990 een compleet uit steen opgetrokken pand uit, dat bekend staat onder de naam ‘Gebouw 1790’. Geen toerist kan er ongemerkt aan voorbij lopen. Menigeen zal zich hebben afgevraagd: “Waartoe diende dit gebouw? Waarom wordt het niet gerestaureerd?” Intussen is de ruïne een dankbare locatie voor fotoshoots van bruidsparen en topmodellen.

De steenconstructie heeft de brand doorstaan, maar nu begint de Surinaamse natuur de muren te bedekken: de kracht van plantenwortels is veel rampzaliger dan die van vlammen.

Tekst en foto’s: Marius Bremmer

Er gaat een lang verhaal vooraf aan de totstandkoming van dit gebouw. Het wordt in 1790 gebouwd als grote opslagplaats voor levensmiddelen. De behoefte hieraan komt voort uit internationale spanningen in die dagen. Hoewel Suriname tijdens oorlogen tussen Nederland en andere Europese landen nooit direct doelwit is, zorgen blokkades op zee er wel regelmatig voor dat de voedselaanvoer hapert. Strategen proberen deze situatie dan op twee manieren te verbeteren: door het aanleggen van een voedselvoorraad (waarvoor een groot pakhuis nodig is) en door het uitgeven van kavels voor de productie van ‘kost’, de zogeheten kostgronden.

In 1790 start men met de bouw van een ‘magazijn van vivres’ (een pakhuis voor levensmiddelen): er komt een bakstenen gebouw met een omtrek van 45,75 bij 14,4 meter. De locatie is dicht bij de rivier, om de aanvoerlijnen kort te houden. Men kiest als ondergrond de gedempte gracht van Fort Zeelandia. De aannemer versterkt daartoe eerst de slappe grond en legt een fundering van ‘klipsteen’ aan. Het wordt de grootste baksteenconstructie ooit in Suriname gebouwd.

Twee verdiepingen

De toenmalige gouverneur Wichers schrijft in 1788 in ook voor die tijd gebrekkig Nederlands, dat hij zich zorgen maakt over de ondergrond ter plaatse: ‘Reeds lange heeft men een begin gemaakt het Magazyn van Vivres te bouwen, dan by het graven van de fondamenten bevond men de grond te los, als zynde meest opgedragen grond, zodat niet dan met zeer veel moeite op de plaatze konde gezet worden.’
Zowel ene luitenant-ingenieur Robatel als timmerbaas J. van Wijnbergen dienen bouwplannen in. Hoewel deze plannen positief worden ontvangen, keurt men in 1790 een ander plan goed, dat van majoor J. G. M. Böhm. Nieuw aan dit plan is om ook een tweede verdieping van steen te bouwen. Zelf schrijft Böhm in een brief aan gouverneur Wichers (26 mei 1790) als rechtvaardiging voor steen dat reparaties aan houten gebouwen duurder zijn dan die aan de stenen gebouwen en dat er te weinig ‘timmernegers’ zijn om er een houten gebouw van te maken: ‘Daarmee ook ‘t Nieuwe Magazyn van Vivres zo gauw als mogelijk dient vaardig te weezen, & hieraan schielijker kan voldaan worden, wanneer zowel de Eerste als de Tweede verdieping van Steen gemaakt word, wijlen ‘t Timmerwerk van de Tweede verdieping veel meer tijd weg neemt als wanneer die zelve gemetzeld word, om nog zo veeltemeer daar tegenswoordig wijnig bekwame Timmer Negers te bekomen zijn.’

530.000 stenen

Böhm weet precies hoeveel vaten vlees er naast en op elkaar op de begane grond kunnen staan; Het doel van de verdieping en de zolder wordt: ‘om daarop eenen grote quantiteijt rogge & gordt naer behooren te kunnen storten’.
In de beide kopse gevels komen drie rondbogige poorten en in het midden van de langsgevels komt ook zo’n poort met dubbele deur. Böhm berekent dat hij voor de bouw van het magazijn 530.000 stenen nodig heeft, 72 vaten kalk en cement en 45.000 tichels voor de bedekking van het dak. Dat moet geen zadeldak worden, het gewicht van het gebouw kan dan wel eens te zwaar worden met het risico van uiteenbarsten. Eerdergenoemde luitenant-ingenieur Robatel, inspecteur van de fortificatiën tijdens de bouw in juli 1791: ‘dat het nieuw Magazijn Van Vivres bij ‘t fortressse Zelandia, Een Swaare gebouw wordende, een gedeeltelijk op Een onzeekere fondament aangelegt, dient zoo veel als mogelijk met Een Gelijk Last opgebouwt te worden, Eengelijkvormige Prisma uijtmakende, dewelke door zijn eijge Kragt en Egaal gewicht in alle zijn deelen tenminsten onderworpen worden om naa te Geeven, en met’ er tijd te Barste.’ Hij stelt dan ook in plaats van een zadeldak een schilddak voor, waarbij zonder al te veel ruimte te verliezen ook nog eens bouwmateriaal wordt uitgespaard en de kans op lekkage vermindert.

Intussen is de ruïne een dankbare locatie voor fotoshoots van topmodellen en een geliefde plek voor bruidsparen.

Kazerne

Als de Engelsen het in Suriname voor het zeggen hebben (1804-1816) richten zij ‘Gebouw 1790’ in als kazerne voor 350 man. Dat blijft zo, bij de terugkeer van de Nederlanders, tot tijdens de Tweede Wereldoorlog. Daarna bouwt het gouvernement een groot nieuw kampement buiten Paramaribo: de prins Bernhard-kazerne, tegenwoordige Memre Buku geheten. Na de oorlog dekt de nieuwe kazerne de volledige behoefte en verliest ‘Gebouw 1790’ de functie van kazerne. In 1967 neemt het ministerie van Onderwijs de locatie in gebruik. In 1990 brandt ‘Gebouw 1790’ volledig af. De massieve houtconstructies gaan verloren, maar de zware muurconstructie met z’n 70 cm dikke muren weerstaat de vlammen.
Het casco staat nog steeds stoer overeind en is het bezit van de Surinaamse overheid. Deze toont weinig initiatief om iets met de ruïne te doen, want het gevaarte ligt in de veiligheidszone van de president. In 1996 vestigt architect Lucien Lafour op bijzondere wijze de aandacht op het gebouw. Hij helpt in dat jaar mee aan de organisatie van de Nationale Aidsdag en presenteert deze in de open lucht: midden in de oude ruïne.
Het gebied rond het fort Zeelandia heeft zich sinds 1994 ontwikkeld tot het culturele centrum van Suriname, dus een culturele bestemming ligt voor de hand. Sinds die tijd zijn vanuit de samenleving velerlei plannen gemaakt voor het gebouw, variërend van een theater tot een atelier voor kunstenaars. Het Surinaams Museum droomt al jaren van een modern ‘Huis van Staatscollectie’ op die plek. De collectieve kunststukken van de overheid en de bibliotheek van het museum kunnen met gemak in het omvangrijke gebouw, ze liggen nu opgeslagen bij het directoraat Cultuur en bij verschillende ministeries waar niemand ze ziet.

Lange tijd dient Gebouw 1790 als kazerne.

De steenconstructie heeft de brand doorstaan, maar nu begint de Surinaamse natuur de muren te bedekken: de kracht van plantenwortels is veel rampzaliger dan die van vlammen. Zo lang er staat wat er staat is het een geliefde plek voor bruidsparen en fotomodellen.

Ars poëtica

Licht in zicht

dauwfris ontwaakt de dag
   een wereld vol beloften
de aarde opnieuw geschapen...

nieuwe geuren, nieuwe kleuren...
   hoog boven in blauwe luchten
vliegen vogels verre vluchten...
   tot in het verre einder door
dringt hun blijde welkomstlied
   een nieuwe dag is weer geboren...

in zon en regen zwoegen zij,
   zoeken zaadjes, zuigen zoete nectar op,
vinden volop voedsel in het groeiend, bloeiend groen,
   doch in dorre dagen dwaalt de dood...
van dooier tot dons rollen ronde eitjes,
   snelle snavels zoeken volprezen voeders...

en vóór het duister valt, zitten zij,
   de kleurrijke kunstenaars,
die makers van meesterwerken,
   als noten op een balk,
wiegend in de wind,
   wachtend op weer een blij begin.

Ilse Risseeuw-Winkel

Leesvoer

‘Een keukenmeidenroman’

Kathryn Stockett schreef een roman over het Mississippi van de jaren 60, waar aan zwarte vrouwen wel de opvoeding van blanke kinderen wordt toevertrouwd, maar niet het poetsen van het tafelzilver.

Drie vrouwen zijn het racisme beu en besluiten dat de verschillen tussen hen minder belangrijk zijn dan de overeenkomsten.

Het is 1962 en de 23-jarige Eugenia, door iedereen Skeeter genoemd, besluit een carrière als schrijfster na te jagen. Naar een onderwerp hoeft ze niet ver te zoeken als op een dag haar vriendin Hilly vertelt over haar missie in alle huizen van blanke gezinnen een apart toilet te installeren voor de zwarte hulp. Hoe meer Hilly hierop gebrand is, hoe meer Skeeter twijfelt aan de dagelijkse gang van zaken. Ze begint de verhalen te verzamelen van zwarte vrouwen die als hulp in de huishouding werken.
De eerste die haar verhaal aan Skeeter durft te vertellen is Aibileen. Ze heeft als hulp al zeventien blanke kinderen opgevoed, maar als haar eigen zoon Treelore verongelukt op zijn werk, kijken de blanke bazen de andere kant uit. Aibileen haalt ook haar vriendin Minny over om Skeeter in vertrouwen te nemen. Minny is al vaker ontslagen dan ze kan tellen, omdat ze haar werkgevers altijd van repliek dient.

Het boek dat de drie vrouwen schrijven wordt een ontroerend relaas, met schokkende maar ook warme verhalen, met scherpte, humor en hoop. Hoop voor de zwarte gemeenschap, maar ook hoop voor Skeeter, Aibileen en Minny dat hun dromen niet zo onbereikbaar zijn als ze vreesden.

Kathryn Stockett groeide op in Jackson, Mississippi. Ze studeerde Engels aan de Universiteit van Alabama en verhuisde naar New York waar ze werkte in de tijdschriftenmarketing. Dit is haar eerste roman, die onder de titel ‘The Help’ verscheen in het Engels. Het werk was direct een doorslaand succes en het stootte zelfs The Lost Symbol van Dan Brown van de eerste plaats van de New York Times bestsellerlijst.

Titel: Een keukenmeidenroman
Auteur: Kathryn Stockett
Uitgever: Mistral
1e druk, 2010
ISBN/EAN: 9789049951221

CARIB publishing

Nu beschikbaar:

Carnaval op Curacao
Dit mooie fotoboek neemt de lezer mee in de beleving van het grootste Curaçaose volksfeest van het jaar. Schitterend in beeld gebracht door Bea Moedt, met verhalen en interviews door Elodie Heloise.

Prettig en effectief samenwerken
Een boek over communicatiestijlen: hoe kunt u iemands stijl snel herkennen en daarop reageren, om tot een betere samenwerking te komen? Het boek is zo opgezet dat het gelijk in de praktijk kan worden toegepast.

Einstein en de kunst van het zeilen
Dit boek neemt je mee op een enerverende zoektocht naar de rol van de leidinggevende. Nieuwsgierige, onderzoekende en uitdagende vragen brengen je op het spoor van het leiderschap van de nieuwe tijd.

Verkrijgbaar bij de boekhandel
of via www.Caribpublishing.com

Reef Care Curaçao
KUIDA REF KORSOU
Alarmnummer tel.: 569-2099
(24 uur bereikbaar)

Mensenrechten

‘Retoriek boven daden’

Het ontbreekt democratische staten zowel in het zuiden als in het westen aan moed om notoire mensenrechtenschendende landen aan te pakken. Vaak kiezen ze voor de fluwelen handschoen, hekelt Human Rights Watch (HRW) in haar jaarlijks rapport.

De organisatie haalt ook scherp uit naar wereldleiders en mondiale instellingen die ‘slechts doen alsof’ ze echt begaan zijn met de mensenrechten en vaak ‘retoriek’ verkiezen boven daden.
“De zoektocht naar dialoog en samenwerking wordt een farce die eerder bedoeld is om critici te sussen dan om verandering te brengen”, schrijft HRW-directeur Kennet Roth in de inleiding.
Hij noemt het samenwerkingsverband van Zuidoost-Aziatische landen (Asean), de EU en VN bij naam, maar ook leiders als VN-secretaris-generaal Ban Ki-moon, EU-verantwoordelijke voor het buitenlands beleid Catherine Ashton, de Amerikaanse president Barack Obama, de Britse premier David Cameron en de Duitse bondskanselier Angela Merkel.
“De secretaris-generaal vindt dat diplomatie en publieke druk elkaar niet uitsluiten”, verdedigde een woordvoerder van Ban Ki-moon zich deze week tegen de kritiek dat de VN-leider zich niet fel genoeg uitspreekt tegen landen die het niet nauw nemen met de mensenrechten, zoals Myanmar, China en Sri Lanka.

Sancties

Ook de grote groeilanden krijgen een veeg uit de pan van HRW, omdat ze voorzichtig optreden tegen buurlanden die de mensenrechten schenden. “Brazilië, India en Zuid-Afrika hebben een levendige democratie in eigen land, maar steunen initiatieven voor de mensenrechten in het buitenland niet. Zelf konden ze rekenen op internationale steun in hun strijd tegen respectievelijk de dictatuur, kolonisatie en apartheid”, staat te lezen in het rapport.
“De internationale gemeenschap, vooral democratische staten in noord en zuid, heeft de plicht om de mensenrechten te beschermen en te promoten”, verklaart Ted Piccone, onderzoeker bij het Brookings-instituut. “Ze hebben invloed en moeten die aanwenden om maatregelen, gaande van dialoog en samenwerking tot publieke kritiek en sancties, af te kondigen.”
HRW wil dat India, Brazilië en Zuid-Afrika als leiders van het zuiden meer doen voor de bescherming van individuen die worden onderdrukt door ‘minder progressieve regeringen’. De timing is belangrijk hier. De drie landen zijn momenteel lid van de VN-Veiligheidsraad. Traditioneel zal de raad landen niet direct aanspreken op de mensenrechten. Sommige leden vinden dat de kwestie niet onder het mandaat valt om de internationale vrede en veiligheid te bewaken.

Internationale druk

Volgens HRW kan gezamenlijke internationale druk verandering brengen voor de onderdrukten van Rwanda tot Oezbekistan, van Saoedi-Arabië tot Cambodja, van de Roma-buurten tot Guantanamo.
“Wanneer de verantwoordelijken voor mensenrechtenschendingen weigeren samen te werken of de aanklachten ontkennen, moet de internationale gemeenschap de zaak opnemen”, vindt Piccone. “In veel gevallen is internationale druk de motor achter een koerswijziging van het regime.”

Barack Obama en Hu Jinta.

Spotlight op dieren

Blaasontsteking

De nieren maken ieder moment van de dag urine. Via de ureters loopt de urine van de nieren naar de blaas. De blaas is een klein zakje waar de urine opgeslagen wordt totdat het moment geschikt is om het eruit te laten komen. De blaas moet dus in staat zijn om uit te rekken bij vulling en weer samen te trekken bij lediging en dat ook nog allemaal op commando.

Tekst: Margot Hack

De blaas is een steriel orgaan, wat betekent dat hier normaal gezien geen bacteriën in voorkomen. Wanneer bacteriën (of andere organismen) binnendringen en zich nestelen in de blaas, is er sprake van ontsteking. De volgende symptomen kunnen merkbaar zijn:

- Overmatig water drinken
- Alleen kleine beetjes plassen
- Heel vaak plassen en op verschillende plekjes
- Onvermogen om de plas op te houden en tijdelijke incontinentie
- Bloed in de urine

Soms zijn er helemaal geen symptomen zichtbaar.

Het is belangrijk om je te realiseren dat de symptomen veroorzaakt worden door de ontsteking die weer veroorzaakt wordt door de infectie. Er zijn echter ook infecties zonder ontsteking (bijvoorbeeld bij dieren die al op ontstekingsremmende medicijnen zitten) en er zijn ontstekingen zonder infectie, zogenoemde steriele ontstekingen.

Blaasontstekingen zijn gelokaliseerd in de blaas en er zullen zelden klachten zijn in andere delen van het lichaam: geen koorts of verminderde eetlust. Blaasontstekingen zijn ook niet besmettelijk.

Blaasontsteking zien we niet vaak bij katten onder de 10 jaar en ook minder bij gecastreerde reutjes.

De diagnose kan op meerdere manieren gesteld worden, maar de meest gangbare is een combinatie van het verhaal van de eigenaar, klinisch onderzoek van het dier en het testen van de urine.
Het onderzoek van de urine kan gedaan worden door middel van een stick waarbij getest wordt op witte bloedcellen (witte bloedcellen bestrijden infecties en komen normaal niet voor in urine), bloed, suikers en eiwitten (eiwitten in de urine duiden op de aanwezigheid van bacteriën of een probleem met de nieren, maar dit komt veel minder vaak voor dan blaasontsteking).

Behandeling

Wanneer vastgesteld is dat het dier blaasontsteking heeft zal de behandeling ingesteld worden en meestal voldoet een antibioticakuur. In enkele gevallen is het nodig om de blaas te spoelen. Ook is het belangrijk dat deze dieren veel drinken.

Het kan zijn dat sommige dieren wat gevoeliger zijn voor deze aandoening dan andere en dat het dus een terugkerend probleem is. Daarnaast moet natuurlijk wel vastgesteld worden dat er geen sprake is van blaasstenen, tumoren, of andere problemen die een infectie kunnen veroorzaken.

DIEREN BESCHERMING curacao
Gaat u op vakantie ?
Zorg dat uw huisdier goed verzorgd achterblijft

“Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!”

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenecia
Tel: 737-2185-737-3202

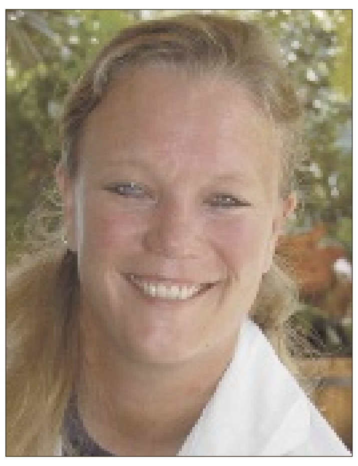

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Hoeveelheid; 5. zenuwtrekje; 8. wal; 13. palmsoort; 14. gaarne; 16. eb of vloed; 17. Europeaan; 18. maand; 19. visje; 21. recht stuk in een vaarwater; 22. heldendicht; 25. Tibetaans leeuwhondje; 27. bedehuis; 28. kledingstuk; 30. huidaandoening; 32. Griekse filosoof; 33. pover; 35. gebergte in Duitsland; 37. getijde; 38. bewijsstuk; 39. raad eens; 40. achter; 41. volksoverlevering; 43. pottenbakkersklei; 45. ongegist druivensap; 47. plaats in Duitsland; 49. uitroep van berusting; 50. kier; 52. pleisterkalk; 54. dapper krijgsman; 56. snel; 58. hoofddeksel; 60. verlaagde toon; 61. water (Fr.); 63. rivier in Tsjechië; 65. schoonmaakgerei; 67. bijb. figuur; 68. fijnmaken; 69. hok op vissersboot waar vis op ijs gelegd wordt; 70. mannelijke hennep.

VERTICAAL: 1. Hertenleer; 2. vreemde munt; 3. helder; 4. voorzetsel; 5. vlekkenwater; 6. dierengeluid; 7. ruiterpetje; 9. landbouwwerktuig; 10. stad in Italië; 11. Griekse letter; 12. vermogend persoon; 14. verlaagde toon; 15. deel van India; 18. drinkgerei; 20. plaats in de Ardennen; 23. ten honderd; 24. voorzetsel; 26. pover; 27. vleesgerecht; 28. groet; 29. betelplant; 31. seriositeit; 32. cijfer; 33. wig; 34. vluchtige stof; 36. beu; 42. godsdienstig lied; 44. oude Franse munt; 46. waterzucht; 48. gril; 50. zaak (Lat.); 51. heester; 53. taxi (Eng.); 54. persoonlijk vnw.; 55. bek; 57. Turkse titel; 59. teer; 60. sprookjesfiguur; 62. gegroet; 64. muziekoot; 66. persoonlijk vnw.; 67. Frans lidwoord.

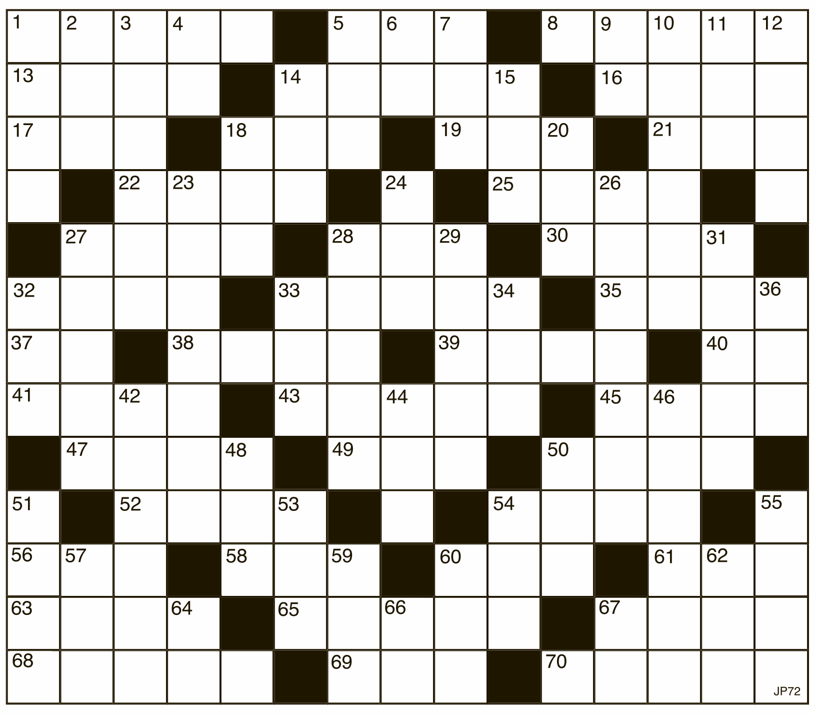

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

C. de Waal
Venezuelastraat 5
Aruba

P.T. Matthew
Kaya Yerba blok 10
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

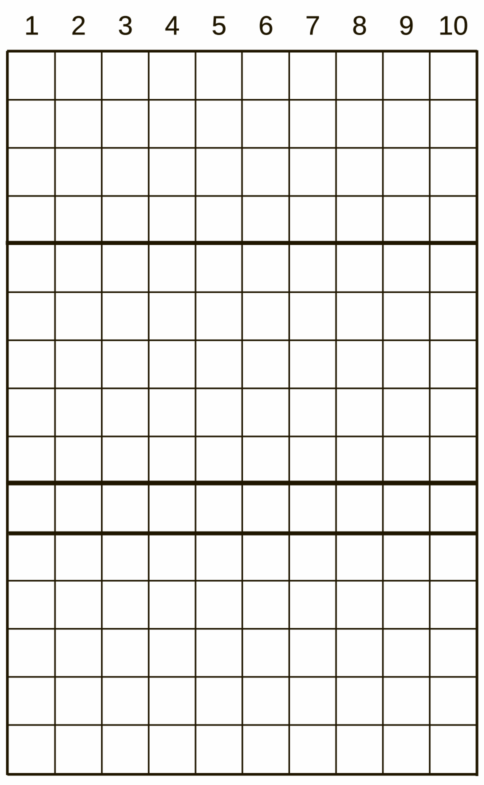

1. Middag - vergelden - worstelgreep;
2. koraaleiland - damessjaal - immer;
3. slijtplek - platte steen - plan;
4. gordel - puntig werktuig om te boren - scheidsrechter;
5. borrel - radiotoestel zonder versterker - dringend;
6. hijswerktuig - onzin - mededingster;
7. kippenziekte - snuit - geborduurde rand;
8. wijnsoort - olifantssnuit - invoer;
9. dorsvloer - universiteitsbode - slim mens;
10. draaikolk - hemelwater - mixer.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

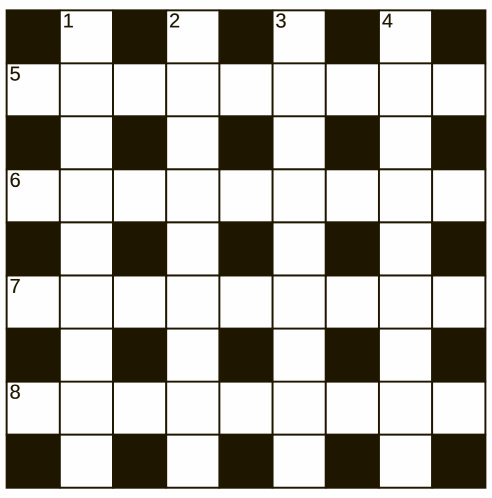

HORIZONTAAL:
5. Door een dans van de kaart (6);
Zo beroerd (is het niet) (5);
6. Kookgerei voor twee personen (4);
Term van het moment (8);
7. Het lemmet van een heuvel (5);
Geen ouderwetse kwestie (7);
8. Armzalige rivier op afstand (5);
De rest van het slot is nog niet gevallen (8).

VERTICAAL:
1. Bij onraad krijgt men er lucht van (4);
Niet in het bezit van een adamskostuum (8);
2. Die monsters zijn nog te harden (6);
Gaven een hoeveelheid loten (8);
3. Verwarde krachtterm (5);
Meer dan rondborstig van blik (6);
4. Aflopen in de ring (8);
Looptijd om een meisje weg te sturen (5).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

S	N	L	E	D	N	A	H	T	U	O	H	S
T	E	N	E	P	O	K	F	A	K	S	B	T
L	R	C	E	R	B	I	L	L	E	E	N	E
A	E	K	R	R	E	E	A	U	M	A	D	I
B	Z	R	O	Y	L	M	L	O	A	K	R	F
G	E	G	E	L	P	B	O	R	E	E	O	K
N	B	S	A	N	S	T	G	C	R	U	B	A
I	G	O	L	A	E	I	N	E	I	N	R	B
R	N	M	E	E	L	O	I	T	E	E	E	E
E	I	N	P	I	N	N	D	N	C	R	M	I
L	L	E	F	N	N	A	O	T	H	E	M	T
U	E	E	A	O	G	E	N	Z	O	D	U	A
G	K	V	B	E	C	A	R	T	O	O	N	T
E	N	N	R	E	R	E	D	N	I	M	R	I
R	O	R	I	A	D	R	A	J	L	I	M	G
B	F	G	N	I	R	E	V	I	T	O	M	A

Afkopen
Agitatie
Annonce
Bakfiets
Balts
Bezeren
Blues
Bonbonniere
Crypt
Deren
Echo
Filigraan
Fonkeling
Grootdoener
Houthandel
Klamp
Lena
Libre
Miljardair
Mindere
Motivering
Nobel
Nummerbord
Ozonlaag
Peetoom
Regulering
Slok
Trace
Uitdager
Veenmos

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

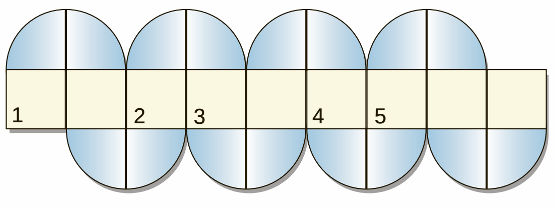

1. Stelling; 2. watervogel; 3. onmiddellijk; 4. beletsel; 5. splijten.

© Puzzelland/110129

SUDOKU

	3			9			1	2
5						9		3
1		7			2			4
				7		3	6	1
4			3			7		
8				5			4	
2	1		9		5			
3				6	1	8		
7	5	8						

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

1	8	4	3	6	7	5	9	2
3	9	6	2	5	4	1	8	7
2	7	5	9	8	1	6	4	3
7	6	3	8	1	5	9	2	4
4	5	9	6	7	2	8	3	1
8	1	2	4	3	9	7	5	6
9	4	1	7	2	8	3	6	5
6	2	7	5	9	3	4	1	8
5	3	8	1	4	6	2	7	9

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Reserveren; 8. duik; 11. ino; 12. box; 13. gok; 14. ma; 16. gum; 18. wit; 19. re; 20. als; 22. wei; 24. sen; 25. dom; 26. kiev; 28. engte; 30. leve; 31. cru; 33. boa; 34. eiken; 36. ijzer; 37. tuin; 38. sprei; 40. aai; 42. ski; 45. peer; 46. salep; 48. solo; 50. eek; 51. sak; 52. fat; 54. non; 55. en; 56. dur; 58. uur; 60. on; 61. neb; 62. era; 64. luw; 66. hoon; 67. dreigement. VERTICAAL: 1. Remake; 2. si; 3. eng; 4. rouw; 5. eb; 6. rok; 7. ex; 8. dot; 9. uk; 10. kiemen; 13. gin; 15. ali; 17. mee; 18. wee; 19. roven; 21. sec; 23. inbraak; 24. statief; 25. dek; 27. vrijer; 29. go; 30. links; 32. uzi; 34. eis; 35. opeen; 38. speech; 39. rek; 41. al; 43. ion; 44. sonnet; 46. sar; 47. pau; 49. loo; 51. sub; 53. tule; 56. den; 57. are; 59. rum; 61. no; 62. er; 63. ai; 65. we. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Meeeterts; 6. pratelaar; 7. scandybar; 8. armeeuwig. Verticaal: 1. Deurocard; 2. bestandem; 3. replayout; 4. staarabis. Anagram: aren-anjer-Oranje; ante-tanen-Nantes; kort-kroet-Dokter; zeen-lezen-Ezelin; boer-broer-Robber; goed-gedoe-Gegoed; doel-doler-Roddel; roet-erato-Oratie; toer-tenor-Nestor; moed-demon-Domein. Gevraagd woord: ONDERGROND. Woordzoeker: HOOFDDIRECTIE Puzzelslang: 1. Torenka; 2. asem; 3. morslap; 4. paco; 5. odorant. Het sleutelwoord was: TEAMSPORT.

‘Te kust en te keur’

Tekst: Hans Vaders Foto’s: Archief

Die koelbloedige zeevaarders hebben het uiteindelijk toch echt wel goed gezien. Ik bedoel hun eindbestemming. Ze kwamen van zeer verre aangezeild over de immense en ongewisse ‘Stille’ Oceaan in hun grote snelle zeilkano’s en troffen eenmaal ter plaatse eigenlijk maar weinig van hun gading. Alleen de zon, de felle zon was dezelfde als waar zij oorspronkelijk vandaan kwamen al waren er dan geen kokospalmen.

Het wordt dan ook zonder meer aangenomen dat de eerste avontuurlijke pioniers van de Polynesische eilanden die zich op Hawaii vestigden daar zo’n dertig eetbare gewassen introduceerden met als belangrijkste de taro waarvan poi wordt gemaakt dat tot op de dag van vandaag nog steeds wordt geconsumeerd door de bevolking van de eilanden.

Zo brachten de Marquesans de broodvrucht naar de archipel, en de Tahitianen de bakbanaan. Ook kokos en suikerriet waren op Hawaii onbekende kost, terwijl varkens, kippen en smakelijke honden er ook niet rondscharrelden. Wat deze zeevaarders wel vonden zou overigens al wel meer dan genoeg moeten zijn geweest voor de gemiddelde indiaan van Curaçao: een ongelofelijke rijkdom aan vis en schelpdieren, loopvogels die gemakkelijk te vangen waren en nesten vol met eieren. Dit had op Hawaii wel als resultaat dat sommige van deze zeer gewilde soorten al eeuwen zijn uitgestorven en dus niets meer tot het dagelijkse menu kunnen bijdragen. Maar desalniettemin, Hawaii is een lustoord voor de liefhebber van een goede uitgebalanceerde vreugdevolle maaltijd en wat dat betreft steekt deze eilandenstaat van de Verenigde Staten momenteel andere culinaire bestemmingen steeds meer naar de kroon. Want laten we eerlijk zijn. Bij vergelijkbaar materiaal dineer je toch ook liever in hartje winter op een open terras met een fictieve stortregen van schitterende vallende sterren boven je hoofd dan achter de dikke middeleeuwse muren van een voormalig klooster in de ijskoude Provence waar een Franse chefkok er met zijn vorstelijke creaties nog enigszins de stemming in tracht te houden?

Het is zoiets als het dilemma van de directeur die mag kiezen uit twee secretaresses met gelijke capaciteiten, de ene een mooi blonde koele meid, maar met een vriend biecht ze op, en de ander iets minder aantrekkelijk, charmant en op zoek naar een vent. Ik zou dan onmiddellijk voor Hawaii, want zo heet de laatste, kiezen.

In 1778 bezocht kapitein James Cook het eiland Niihau en liet daar een paar geiten achter en zaadjes van de meloen en ui. Een andere invloed van buitenaf bracht in 1793 kapitein George Vancouver met zich mee namelijk runderen uit Californië. Deze longhorns die werden gepresenteerd aan koning Kamehameha vermenigvuldigden zich zonder enige natuurlijke vijand in een ongekend hoog tempo waarop de almachtige vorst en alleenheerser over het eilandenrijk een Amerikaan, John Parker, moest inhuren om de beesten te vangen en te domesticeren. Parker huurde voor het karwei op zijn beurt Mexicaanse cowboys in die de opmerkelijke klus binnen afzienbare tijd wisten te klaren. Zo werd het rundvlees geïntroduceerd in de keukens van Hawaii.

Daarmee is het verhaal van de vele heerlijkheden die op de vulkanische zeer vruchtbare eilanden te vinden zijn nog niet voorbij. In 1812 kwam don Francisco de Paula Marin, door de Hawaiianen liefkozend ‘Manini’ genoemd, een Spaanse botanicus, in Honolulu met de eerste ananas op de proppen. Ook de eerste wijngaard valt aan hem toe te schrijven met druiven van de nu zeldzame Mission-druif. De nijvere expert brouwde ook het eerste bier op het eiland en kookte de eerste aardappelen voor de koning wiens adviseur hij inmiddels was.

Toen de plantages waar ananas en suikerriet werd verbouwd zich steeds meer uitbreidden zag men zich genoodzaakt als arbeiders Chinezen, Japanners, Koreanen en Portugezen te ‘importeren’. Deze ‘melting pot’ bracht nieuw leven, nieuwe eetgewoonten en bovenal nieuwe gerechten naar de eilanden waardoor de culinaire variëteit van het bezoeker gebodene nog groter werd. Niet onvermeld mag hierbij overigens blijven dat al in het begin van de negentiende eeuw de Portugees Pedro Fernandez het ‘Eating House’, het eerste drukbeklante restaurant, in Honolulu had geopend. En bij dat ene restaurant bleef het uiteraard niet.

Dit alles, met zo veel verschillende invloeden, zo veel beschikbare ingrediënten en zo veel culturele invalshoeken moet zeker te combineren zijn tot een superieur product. Dit bedachten zich in 1991 zo’n twaalf lokale topchefs, waaronder Sam Choy en George Mavrothalassitis ook. Ze wilden een nieuwe Amerikaanse regionale keuken introduceren en gaven het jaar daarop een kookboek uit.

Deze receptuur had tot doel om de lokale agrarische productie nader te verbinden met de restaurant-industrie, met andere woorden om de regionale keuken van Hawaii tot een reflectie te maken van de multiculturele gemeenschap. Dit is zonder meer gelukt en hier kan nu iedere gastronoom maar ook de argeloze willekeurige bezoeker van genieten. Het was altijd al goed tafelen op de eilanden, met alles te kust en te keur, en het is daar alleen nog maar beter geworden.

KOOK MEE MET MAY

Baby varkensribben van de barbecue

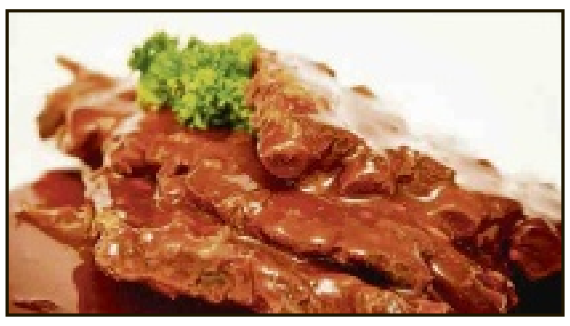

3/4 cup suiker
1/2 cup sojasaus
1/2 cup tomatenketchup
1/4 cup sherry, medium droog
theelepel zout
2 tenen knoflook, gekneusd
stukje 2 1/2 cm verse gember, gekneusd
3 pond baby varkensribben, 3 stukken, niet klein snijden

De suiker, sojasaus, de ketchup, de sherry en het zout in een kom mengen, roeren tot de suiker opgelost is. De marinade in een schaal doen, de knoflook en gember toevoegen. De ribben toevoegen en ze met de marinade bedekken. Afgedekt in de koelkast 3 uur laten mrineren.

De oven tot 325 graden Fahrenheit voorverwarmen.
Plaats een stuk aluminiumfolie op de bodem van een braadslee. De ribben met de ronde kant naar boven op het rek van de braadslee arrangeren. De knoflook en de gember uit de saus nemen.

De ribben 1 3/4 uur in het midden van de oven roosteren, van tijd tot tijd met de marinade bedruipen tot de ribben gaar zijn en glanzend bruin. Overgebleven marinade weggooien. 5 Minuten laten afkoelen en in afzonderlijke ribben snijden.

Voorgerecht of borrelhapje.

Eet smakelijk,

May

Wijnadvies

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Ravenswood Vintners Blend Zinfandel

Druifsoort: Voornamelijk Zinfandel met een klein percentage Carignane en Petit Syrah
Streek: Californië
Kleur: Robijnrood
Geur: Blauwe bessen, zwarte bessen, zwarte kersen en nuances van specerij en getoast hout
Smaak: Bessenjam, bramen en kersen met hints van vanilla

De troeteldruif van Californië, de Zinfandel. Joel Peterson, oprichter van Ravenswood, wordt wel de ‘Godfather van de Zinfandel’ genoemd. Hij is een van de eersten die serieus met Zinfandel ging experimenteren. De druif was er al heel lang in Californië, volgens sommigen is het wel de oudste druivensoort van de staat, maar Joel is een van de personen die verantwoordelijk wordt gehouden voor de tegenwoordige beroemdheid van de druif. De druif heeft een indrukwekkende ‘cultstatus’ bereikt door de jaren heen. Zinfandel brengt een enorme diversiteit aan wijnen voort, van jamachtige zeer fruitige wijnen tot fustgelagerde wijnen met stevige tannines.
De Ravenswood Vintners Blend Zinfandel van Joel Peterson is een prachtig voorbeeld hoe soepel en aangenaam Zinfandel kan zijn. Hij heeft zijde-achtige tannines en een typisch jamachtig karakter. Juist door dit jamachtige karakter is hij een favoriet bij een kruidige barbecue geworden. Hij gaat er uitstekend bij. Gaat er een belletje rinkelen? Wel vandaar deze keuze bij de gebarbecuede varkensribben. Hier zult u zeker van genieten! Proef hem en u zult nooit meer wat anders willen drinken bij uw barbecue.

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro

LICORES MADURO

Ovaltine Frothy

Ingredients

¾ cup milk
½ cup crushed ice
whipped cream
shaved chocolate
1 scoop vanilla ice cream
sliced strawberries
1 pk **Ovaltine**

Ovaltine

Method

Combine milk, ice, Ovaltine and ice cream in blender and blend for 20 seconds. Serve in a chilled glass. Garnish with sliced strawberries, whipped cream and shaved chocolate.

DIEREN BESCHERMING curaçao

Dorst!

Dit is natuurlijk wel wat overdreven... maar elke dag een verse bak water is een “must”!

WSPA
World Society for the Protection of Animals

FUNDACION PA NOS comunidad

Help Aruba’s Voedselbank met een donatie of als vrijwilliger.
Kijk op fpncaruba.com.

Transparante armoedeverlichting

VOEDSELBANK CURAÇAO

www.voedselbank-curacao.org

Ron Gomes Casseres:

‘Relatie bank en klant verandert’

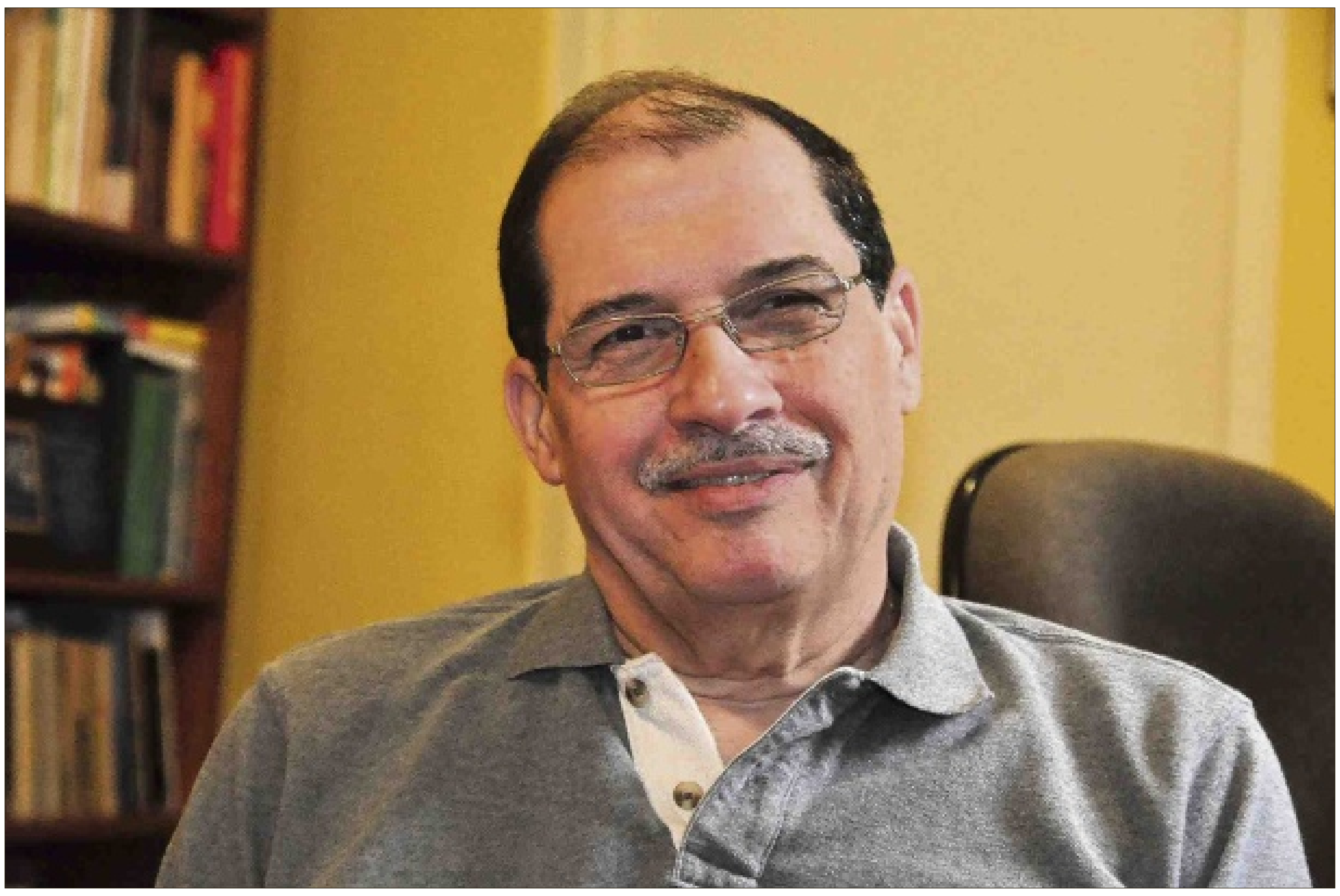

Ron Gomes Casseres is per 1 januari met pensioen gegaan als manager bij de MCB-bank. Maar hij heeft zich enkele taken gesteld die bij elkaar genomen vrijwel zeker een full-time bezigheid gaan vormen. Hij gaat meer tijd aan zijn familie besteden. Ook wil hij zich inzetten voor het milieu en zich verdiepen in het probleem van de stijgende medische kosten in de gemeenschap. Verder gaat zijn aandacht uit naar het leven van de joodse gemeenschap op Curaçao tijdens de Tweede Wereldoorlog en naar familie uit de 19e eeuw.

Tekst: Theo Dol Foto: Ken Wong

Kan een chemisch ingenieur manager worden van een bankinstelling? Ja, dat kan en Ron Gomes Casseres heeft dat aangetoond. Hij behaalde als jongeman zijn mastertitel in de Verenigde Staten en werkte 32 jaar bij de grootste bank van Curaçao, de Maduro & Curiel’s Bank, waarvan de laatste 16 jaar als managing-director.

Na zijn studie kwam hij terug naar het eiland om bij de Shell te gaan werken. Maar het werd Texas Instruments en daarna El Globo. Bij beide bedrijven deed hij de commerciële kant. “De opleiding als ingenieur kwam goed van pas”, aldus Gomes Casseres, “omdat je geleerd hebt problemen op te lossen op een pragmatische wijze.”

De overgang naar de MCB-bank viel daarom wel mee en was ‘niet heel drastisch’. Hij begon bij de ‘verzekeringstak van de bank’, deed dat twee jaar en ging toen echt bankieren.

Wat zijn de principes van een bankier?
Gomes Casseres: “De bankier tracht om gelden van depositoklanten zo goed en zo veilig mogelijk te beleggen bij klanten die financieringsbehoeftes hebben, en dat zodanig te doen dat de gemeenschap en de ontwikkeling van het land daar ook bij gebaat is. In de wijze van bankieren is een groot verschil gekomen. In het verleden werd de relatie van een persoon of bedrijf met een bank ervaren als heel waardevol en belangrijk. Die relatie moest je als bank en als klant koesteren en beschermen. Tegenwoordig gaat het meer om transactie-bankieren. De klant kijkt nu per transactie waar hij het goedkoopste terecht kan. Of daar een relatie achter zit is vaak van secundair belang. Het is dus van relationship banking naar transaction banking gegaan.”

Kan een bank dan nog je vriend zijn?
“Dat denk ik wel. Maar ik denk dat zowel de bank als de klant harder moet werken om een vriend te blijven. Je ziet de klant minder. Heel veel vindt tegenwoordig plaats op elektronische basis. Daar komt geen relatie aan te pas. Het is een zuivere transactie. Als een klant zich volledig toelegt op elektronisch bankieren, hoe bouw je dan wel een relatie op? Dat moet je dan doen via andere wegen, de manier waarop je de klant adviseert bijvoorbeeld. Dan word je adviseur en vriend, en kan je een belangrijke relatie opbouwen.”

De bank wil maximaal rendement uit iemand halen. Past dat bij een vriend?
Gomes Casseres: “Dan gaat u ervan uit dat de vriend altijd op het persoonlijk belang uit is. Ik zie dat anders. Bij relationship banking moet je vooral de langetermijnrelatie in het oog houden. Het gaat er niet om dat je van elke transactie rijk probeert te worden. Vriend zijn op lange termijn betekent dat je de relatie met de klant zo gezond mogelijk probeert te houden en de klant stimuleert om te groeien. Want als de klant groeit, groei je als bank ook. Als je steeds het onderste uit de kan wilt halen, haal je misschien een grote transactie binnen maar op de lange termijn ben je bezig de klant te duperen, en dan ben je geen vriend van de klant.”

Rente
Een belangrijk element in de verhouding bank en klant is de rente. Gomes Casseres, lachend: “De rente is voor de bank altijd te laag en voor de klant altijd te hoog.”
Ernstig: “De credit-rente, de rente op spaarrekeningen, is op een all-time laag niveau, tussen een half procent en twee à drie procent, afhankelijk van de bank en de termijn. Hij is in de hele wereld laag als gevolg van de financiële crisis in 2008. Tegelijkertijd staan, in mijn ervaring van 32 jaar, ook de debet-rente, de hypotheekrente en de rente op persoonlijke en commerciële leningen op een historisch laag niveau. Een jaar of acht, negen jaar geleden was de hypotheekrente twaalf procent. Nu is deze zes procent, dus gehalveerd. Ik geloof niet dat deze nog lager zal gaan. In de Verenigde Staten ligt de hypotheekrente rond de vijf procent. We zitten hier ongeveer een procent hoger omdat de risico’s in een kleinschalige gemeenschap en een kleinere markt groter zijn. Ik denk dus niet dat de hypotheekrente hier verder zal dalen. Ik denk eerder dat de credit-rente, dus de spaarrente, gezien de internationale economische ontwikkelingen in Europa en Amerika juist hoger zal worden in de komende vijf jaar. En dat daarmee gepaard ook de debet-rente omhoog zal gaan.”

Welke gevolgen heeft dat voor de pensioenfondsen?
Gomes Casseres: “Ik heb 25 jaar in het bestuur gezeten van het pensioenfonds van de bank. Waar ik me zorgen over maak is het lage rendement, onder meer omdat de hoog en misschien te hoog renderende overheidsobligaties niet meer beschikbaar zijn. Dat betekent dat pensioenfondsen meer en meer de commerciële kant op moeten en dat de risico’s groter worden of dat de pensioenrechten en het pensioen moeten dalen vanwege een lager rendement op beleggingen.”

Maar de banken zijn meer liquide als gevolg van het feit dat door de schuldsanering er minder overheidsobligaties zijn.
Daar is Gomes Casseres het mee eens: “Er heerst de onjuiste opvatting dat de obligatieleningen van de overheid voornamelijk door de banken zijn opgekocht. De banken hebben twaalf tot veertien procent gekocht. Zo’n vijfentachtig procent is opgekocht door pensioenfondsen, levensverzekeringsmaatschappijen en individuele personen die het ook als een veilige en goed renderende belegging zagen. Wat betekent dat voor de liquiditeit? Al die fondsen en individuele personen die geld uitbetaald kregen als gevolg van schuldsanering hadden niet meteen een andere vorm van investering in lokale obligaties of in het buitenland waar ook de rente laag is. Dus die hebben dat geld voorlopig op deposito- en spaarrekeningen bij de banken aangehouden. Daardoor zijn de banken dus zo liquide. Ik heb al eerder gezegd dat de schuldsanering niet het kortetermijnbelang van de banken dient. Het is wel zo dat de overheid door de schuldsanering en een sluitende begroting een meer verantwoord sociaal-economisch beleid kan voeren, een beleid dat meer gericht is op de ontwikkeling van de gemeenschap. En dat is natuurlijk wel in het langetermijnbelang van de banken.”

‘De rente is voor de bank altijd te laag en voor de klant altijd te hoog’

De rol van de overheid in de ontwikkeling van de economie ziet Gomes Casseres voornamelijk als ‘het scheppen van kaders’. Hij zat zelf in de Curaçao Action Group die in de jaren tachtig de economie probeerde gaande te houden toen de profijtelijke Amerikaanse belastingregeling wegviel, de Shell vertrok, de dokmaatschappij in problemen kwam, en het Venezolaanse kooptoerisme instortte. “Toen vroeg de overheid om medewerking van het bedrijfsleven in de vorm van een public private partnership. Dat heeft heel goed gewerkt. Er zijn instituten opgezet die nog steeds bestaan. Het heeft aangetoond dat je de economie op een strategische manier moet aanpakken en niet op een ad hoc manier. Wat toen gold, hoeft niet ook nu te gelden. Mijn filosofie is dat je niet iets moet kopiëren omdat het toen gewerkt heeft, maar moet kijken wat er nu nodig is en daarvoor de mogelijkheden scheppen.”

Gomes Casseres vindt dat de overheid voor stabiliteit moet zorgen en voor incentives. “De kunst is om de publieke sector samen met de private sector te laten bepalen waar en hoe de economie het beste, het meeste en het snelste gestimuleerd kan worden. Het is bekend dat de dienstensector Curaçao het meeste kan opleveren. Dienstverlening betekent zowel financiële, commerciele, als industriële diensten. Voor de financiële dienstverlening zijn bijvoorbeeld belastingverdragen met andere landen afgesloten. Dat is een voorbeeld van samenwerking tussen de publieke en private sector.”

Is Curaçao aangeraakt door de heersende financiële crisis?
Gomes Casseres: “Jazeker, maar op een zachtere wijze vergeleken met andere landen. Dat komt omdat het toezicht van de Centrale Bank op de financiële sector heel streng is geweest door de jaren heen. En het komt door conservatief bankieren waardoor, als er een dominosteen omvalt, niet alle dominostenen omvallen. Dat betekent dat er geen crisis ontstond toen bleek dat er tien of vijftien procent minder toeristen waren en een bedrijf misschien in de problemen kwam. Men kon in het algemeen de economie en de klanten rechtop houden en dat zijn de voordelen in een crisissituatie van conservatief bankieren.”

‘De kunst is om de publieke sector samen met de private sector te laten bepalen waar en hoe de economie het beste, het meeste en het snelste gestimuleerd kan worden’

Dat de overheid of de Centrale Bank een bank op Curaçao ooit met een financiële injectie zou moeten redden van de ondergang acht Gomes Casseres ‘wel denkbaar maar uiterst onwaarschijnlijk, en dat is omdat het toezicht van de Centrale Bank professioneel, hard en frequent is’. De banken hebben zich gehouden aan wat door de jaren heen bewezen is sound banking principles te zijn. Dat betekent dat de bank door de schone schijn heen kijkt en de terugbetaling goed regelt. De bank moet zijn geld terugkrijgen omdat deze in wezen aan rekeninghouders toebehoort maar er moet ook een kussentje zijn ingebouwd zodat het bedrijf er weer bovenop kan komen als het niet allemaal gaat zoals verwacht werd. Dat hebben te veel banken in de Verenigde Staten en Europa niet gedaan in recente jaren. Men heeft honderd procent hypotheken verstrekt tegen de waarden van huizen die duidelijk geïnflateerd waren. Als dan de huizenmarkt een beetje inzakt kan de klant niet meer betalen. De basisprincipes van bankieren houden in dat je kijkt naar terugbetalingscapaciteit en rekening houdt met de mogelijkheden van een inzakkende economie of een natuurramp die niet aan de klant toegerekend kan worden, zodat hij toch overeind kan blijven.”

Waar kunnen we nog meer innovaties verwachten in het bankwezen?
Gomes Casseres: “Die gaan we vinden en vinden we nu al in betaalsystemen. We zijn overgestapt van credit card naar debit card en smartcard. Elektronisch bankieren heeft een grote vlucht genomen. Je kan betalen via telefoon, met de telefoon, betaling van individu naar individu, wat in de Verenigde Staten paypal heet. Ik denk dat betaalsystemen een groot gebied gaan vormen waarin we heel veel innovaties gaan zien.”

Hoe zit het met de veiligheid?
“Dat zal continu een uitdaging blijven. Niet omdat er niet heel veel knappe mensen bezig zijn om die veiligheid te verhogen maar omdat er ook heel veel knappe mensen bezig zijn die veiligheid te doorbreken. Dus het zal altijd een wedloop blijven waarbij elke partij soms de overhand heeft. Wat we wel weten is dat Curaçao en het Caribisch gebied het laatste aan de beurt is bij veiligheidsproblemen. Die beginnen in het Verre Oosten, in Europa, in de Verenigde Staten en als het daar weer beveiligd is, zakken ze af naar Latijns-Amerika en het Caribisch gebied. Dus we moeten leren wat er in andere landen gebeurt en de technologie aanpassen. En dat lukt aardig. Over het algemeen is de veiligheid van de systemen bij de banken heel erg goed.”

De banken zijn verantwoordelijk en zouden dus moeten opdraaien voor de kosten als iemands credit card geplunderd wordt?
Gomes Casseres: “Elke bank heeft zijn eigen regels daarvoor. Er is ook een manier om je er tegen in te dekken door een kleine premie te betalen. In de Verenigde Staten en ook in Europa, meen ik, is dit geregeld bij wet. Maar zo’n wet hebben we hier niet.” Gomes Casseres denkt dat er in de toekomst meer en meer wetgeving komt die tot doel heeft om de consument te beschermen.
Ron Gomes Casseres is geen man die pensioen beschouwt als een periode van niets doen. Integendeel, hij zet zijn werkende leven voort op een andere manier en op een andere plek. Geen kamer meer in een bankgebouw maar de werkkamer thuis vol boeken, foto’s en snuisterijen.
“Ik wil me wijden aan dingen waaraan ik in het verleden onvoldoende tijd heb kunnen besteden. Dat is mijn familie, kinderen, kleinkinderen. Ze wonen allemaal in de Verenigde Staten. Dus we zullen wat vaker heen en weer reizen.”
Verder wil hij zich gaan bezighouden met milieu en natuurbescherming. “Vraag me niet wat het precies gaat worden. Dat moet nog komen. Ik merk dat de mensen zich niet voldoende bewust zijn van de waarde van onze natuur en ik vind dat het niet een kwestie is van ontwikkeling of milieu maar van ontwikkeling en milieu. Te vaak is het hier op Curaçao nog het een of het ander.”

Ongerust
“Een tweede gebied waar ik me heel veel zorgen over maak en waar ik niets van af weet maar waarover ik wel meer wil gaan leren, is het niveau en de voortgaande stijging van de medische kosten in onze gemeenschap. Ik maak me heel erg ongerust. We hadden het over pensioenfondsen en laag rendement. Maar net zo problematisch zijn de medische kosten die bijna niet meer gedragen kunnen worden door de gemeenschap. Ik ben nog maar net weg bij de bank, maar ik weet wat onze medische kosten, verzekeringen en gezondheidsprogramma’s kosten. Het is onbetaalbaar. Zelfs voor een grote bank als Maduro & Curiel’s Bank. Daar wil ik meer van weten en daar hopelijk ook iets aan gaan doen, samen met anderen.”
“Dan is er nog een derde gebied dat meer persoonlijk ligt. Het heeft te maken met geschiedenis in het algemeen en met die van mijn familie. Mijn vader heeft daar erg veel aan gedaan. Hij heeft een stamboom gemaakt die terug gaat tot de vijftiende eeuw. Daar komen personen in voor van wie ik meer wil weten. Mijn interesse gaat ook uit naar onze joodse gemeenschap. Ik ken wat gegevens en feiten uit de oorlogsjaren, maar weet niet hoe de joodse gemeenschap die tijd heeft ervaren.”

Business Agenda

Curaçao

Fiscale wettenbundel
De PwC fiscale wettenbundel 2011 is nu gereed. PwC publiceert jaarlijks de fiscale wettenbundel, een naslagwerk voor ondernemers, professionals en studenten en in een handig pocketformaat. Alle relevante belastingwetten van Aruba, Sint Maarten en Curaçao zijn opgenomen, inclusief de belangrijkste uitvoeringsbesluiten en aanverwante regelgeving naar de stand van zaken per 1 januari 2011. Nieuw in deze editie is de BES-wetgeving, met de daarop betrekking hebbende uitvoeringsregelingen. Ook wetgeving die reeds aangenomen is, maar gedurende het jaar in werking zal treden, is opgenomen.
De bundel kost 35 gulden en kan als volgt worden besteld:
Op Aruba: Geraldine Nadall, tel.: +297 522 1641, mail: geraldine.nadall@an.pwc.com of Shanine Oduber, tel.: +297 522 1647, mail: shanine.l.oduber@an.pwc.com
Op Curaçao: Mylene de Gouveia, tel.: +599 (9) 430 0001, mail: mylene.j.de.gouveia@an.pwc.com of Chiara Gomez, tel.: +599 (9) 430 0211, mail: chiara.s.gomez@an.pwc.com

4 februari: 6 Stappen naar een Succesvol Bedrijf
Een bedrijf is pas een bedrijf als het ook werkt zonder de bedrijfseigenaar. Wilt u meer vrije tijd, meer winst en een beter team? In 6 stappen kunt u zo'n bedrijf opbouwen. Leer hoe tijdens deze workshop.
Meer informatie: www.actioncoach.com/caribbean of bel 7366373

15 februari: Sybilla Dekker bij Vrouwennetwerk
Stichting Vrouwennetwerk verwelkomt op 15 februari als gastspreker tijdens de februari-bijeenkomst Sybilla Dekker, onder meer voormalig minister VROM (Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer), oprichter Stichting Vrouwennetwerk Nederland en huidig voorzitter Stichting Talent naar de Top. Zij geeft een lezing over de betekenis van Vrouwennetwerken, wat die vrouwennetwerken voor haar eigen carrière hebben betekend en nog steeds betekenen. Tevens zal zij ingaan op haar voorzitterschap van Talent naar de Top, een initiatief waarbij bedrijven en de overheid in Nederland zich verplichten om een diversiteitsbeleid te voeren en met name de doorstroom van vrouwen naar de top te bevorderen.

25-26 februari: BusinessRICH
2-daagse intensieve business workshop. Ondernemen is een vak. Leer te werken 'aan' uw bedrijf in plaats van er 'in' met praktische tools op het gebied van onder meer sales, marketing, team building, systemen en planning. Gericht op snelle, meetbare resultaten.
Meer informatie www.actioncoach.com/caribbean of bel 7366373

Cursussen Kamer van Koophandel
7 & 9 februari: Uw eigen bedrijf succesvol beginnen Voertaal Nederlands
8 februari: Servisio kontinuo ta e yabi pa eksito!
10 februari: Business English. Voertaal Papiamentu/Engels
14 & 16 februari: Inkomstenbelasting
21 & 23 februari: Siña skibi un bon plan di merkadeo
22 februari: Maneho di personal den bo negoshi
24 februari: Kon pa krese despues di a kuminsá

Plaats: Auditorium van de Kamer van Koophandel
Voertaal Papiamentu tenzij anders aangegeven.
Cursussen op doordeweekse dagen zijn van 18.00 tot 21.00 uur. Op zaterdag van 09.00 tot 12.00 uur. Prijs per keer is 40 gulden. Deelname aan een cursus die uit twee dagen of dagdelen bestaat kost dus 80 gulden.

Aruba

8 februari: KvK Lezing
Wat kan Aruba Chamber voor u betekenen? Tijdens deze lezing krijgt u informatie over de taken, verantwoordelijkheden en diensten van de Kamer van Koophandel van Aruba. Spreekster: Lorraine de Souza. Vooraf registreren is noodzakelijk. Dit kan door middel van een email naar businessinfo@arubachamber.com, onder vermelding van uw naam, bedrijf en telefoonnummer.
Entree: 35 florin p.p.
Tijd: 16.00-18.00 uur
Locatie: Auditorium van de Kamer van Koophandel
Meer informatie: Business Information & Support, telefoon 582.1566 ext. 35/42.

22 februari: KvK Lezing
Pensioenplannen en verzekeringspakketten. Presentatie verzorgd door Fatum over pensioenplannen en verzekeringspakketten voor de lokale ondernemer. Vooraf registreren is noodzakelijk. Dit kan door middel van een email naar businessinfo@arubachamber.com, onder vermelding van uw naam, bedrijf en telefoonnummer.
Entree: 35 florin p.p.
Tijd: 16.00-18.00
Locatie: Auditorium van de Kamer van Koophandel
Meer informatie: Business Information & Support, telefoon 582.1566 ext. 35/42.

27-28 mei 2011: Innovation Conference & Expo
Innovatieve initiatieven.
Onder meer besprekingen met potentiële investeerders, presentaties van de succesverhalen van deelnemers en een presentatie van innovatieve projecten van studenten van EPI Ciencia y Technologia (C&T).
Plaats: Renaissance Convention Center
Meer informatie: www.arubachamber.com of email: businessinfo@arubachamber.com

Internationaal

16-17 februari 2011: Caribbean Clean Energy Business Forum 2011
Het forum biedt exporteurs van schone energie-apparatuur en -diensten de mogelijkheid om business opportunities te ontwikkelen. Het programma bevat onder meer presentaties van experts op het gebied van schone energie uit zowel de publieke als de private sector.
Plaats: Dominicaanse Republiek
Meer informatie: http://www.c-caa.org/pdf/Clean_Energy_2011.pdf of email ilgomez@amcham.org.do

22 maart: Mode
Mode-evenement georganiseerd door de Kamer van Koophandel van Barranquilla (Colombia). Runway shows van nationale en internationale ontwerpers en matchmaking sessies tussen inkopers en leveranciers. Gedurende deze week verzorgt de Association of Caribbean States (ACS) zijn Textile and Fashion Forum of the Greater Caribbean, met specialisten op het gebied van textiel en mode, match making sessies, modeshows en showrooms.
Plaats: Barranquilla, Colombia
Meer informatie: www.plataformak.com or http://www.acs-aec.org of email pphillip@acs-aec.org.

21 t/m 31 mei 2011: Inspiratie Business Reis
Zakenreis naar de zes eilanden van de 'Dutch Caribbean' en Suriname. De reis richt zich op het identificeren en ontwikkelen van succesvolle relaties en zakelijke kansen in de Dutch Caribbean & Suriname. De focus van de Inspiratie Business Reis ligt op duurzaam innoveren, investeren, partnership, imen export, culturele uitwisseling, financiële sector (fiscale aspecten) en real estate, en om in dit kader relaties tot stand te brengen tussen ondernemingen en instellingen in de Dutch Caribbean en Suriname. Persoonlijk maatwerk is, indien gewenst, mogelijk. Kosten deelname, reis, en verblijf op aanvraag.
Meer informatie: peter@interexpo.biz, tel.: 527-0177 of www.interexpo.biz

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Milieu

Rupert Murdoch 'topsaboteur'

Het Amerikaanse tijdschrift Rolling Stone heeft een lijst opgesteld met de twaalf meest invloedrijke klimaatontkenners. Mediamagnaat Rupert Murdoch staat met stip op nummer één, gevolgd door de oliebroers Koch en Sarah Palin.

Het Amerikaanse tijdschrift ging op zoek naar de mensen die het meeste macht hebben om de strijd tegen de klimaatverandering te saboteren. Murdoch voert de lijst aan omdat hij zijn enorme media-imperium gebruikt om de klimaatverandering te ontkennen en klimaatwetenschappers aan te vallen.

"Niemand verspreidt meer gevaarlijke desinformatie dan Murdoch", stelt Rolling Stone. "In een jaar van recordhitte in Afrika, sneeuwstormen in Amerika en enorme overstromingen in Pakistan, blijft de zender Fox de klimaatverandering afdoen als een samenzwering door linkse wetenschappers en de overheid." Nieuwsankers van Fox vertellen de kijkers dat de temperatuur niet gestegen is, hoewel het voorbije decennium het warmste in de geschiedenis is. "Het lijkt wel of Murdochs hele medianetwerk erop gericht lijkt om te ontkennen, te ontkennen, te ontkennen", schrijft Rolling Stone. "The Wall Street Journal doet de klimaatverandering af als 'apocalyptische paniekzaaierij' en Fox News maakte een hype van het 'climategate' schandaal".

Murdoch wordt in de rangschikking gevolgd door de broers Charles en David Koch, twee relatief onbekende maar zeer invloedrijke oliemagnaten die belangrijke pijpleidingen en raffinaderijen bezitten. De twee broers, samen goed voor een vermogen van 43 miljard dollar, zijn de belangrijkste financiers van campagnes die de klimaatverandering in twijfel trekken. Zo gaven ze al bijna 25 miljoen dollar uit aan denktanks en 38 miljoen dollar aan lobbying.

De media- en oliemagnaten worden gevolgd door de bekende politica Sarah Palin, die de klimaatverandering voortdurend ridiculiseert en steevast politieke kandidaten steunt die gekant zijn tegen nieuwe klimaatwetgeving. Andere namen op de lijst zijn steenkoolmagnaat Gregory Boyce, Tom Donahue, topman van de Amerikaanse Kamer van Koophandel, Rex Tillerson, CEO van Exxon en de Deense klimaatscepticus Bjørn Lomborg.

Communicatie

Betere communicatie (2)

Verbeter uw vaardigheden!

Vorige week zagen wij dat met goede communicatietrainingen binnen bedrijven of organisaties, men het communicatief vermogen van individu, afdeling en organisatie verder kan ontwikkelen en daarmee mede het succes van een bedrijf of organisatie kan vergroten.

Doormiddel van een praktijkvoorbeeld proberen wij in twee afleveringen over dit thema, de vraag te beantwoorden hoe u als bedrijf of organisatie het een en ander kan oppakken.

Een van de uitdagingen die men gedurende de trainingen bij het verpakkingsdesignbureau (zie vorige week) tegenkwam was hoe men de consultants en creatieven in dienst van het bureau dichter bij elkaar kon brengen. Daarvoor werd een workshop georganiseerd waarin de onderlinge beeldvorming centraal stond. Deelnemers werd gevraagd aan de hand van beelden (vergelijk de consultants/creatieven met een dier: welk dier zou je dan kiezen en waarom?) De workshop werd enthousiast gevolgd en men was meer dan voorheen bereid moeite en tijd in de onderlinge communicatie te steken.

Gedurende de training bleek ook dat de creatieven soms moeite hadden om kritische noten te plaatsen bij het verhaal van de consultants of duidelijk vast te houden aan een eigen opvatting. Ze misten de noodzakelijke assertiviteit om met de consultants om te gaan. Dit vormde de start van een volgend ontwikkelingstraject voor een aantal medewerkers.

Uiteindelijk had het bedrijf het gevoel dat er sprake was van 'doorstroming'. Men bedoelde daarmee
dat een aantal zaken vastgelopen was en dat interventie van buitenaf op een voor het bedrijf belangrijk thema als interne en daarmee externe communicatie, had gezorgd voor een goede 'doorbloeding'. Medewerkers waren positief met elkaar aan de gang gegaan om de 'bottlenecks' uit de weg te ruimen.

Het bleek moeilijk een goede balans te vinden tussen interne en externe gerichtheid. Na enige tijd (twee jaar) bleek de interne gerichtheid zo nu en dan ten koste te gaan van externe gerichtheid. Men was er aan toe zorgvuldig te kijken naar de PR en het imago van het bedrijf. Ook was een aantal consultants al eens geïnterviewd door de pers en men was daar maar matig tevreden over. Een mediatraining bleek een welkome aanvulling op vaardigheden, maar ook in het nog eens ter discussie stellen van de vraag: Wie zijn we nu eigenlijk? Wat is onze identiteit? Wat willen wij uitstralen?
De continuïteit van de ontwikkelingen die in gang waren gezet, werd gewaarborgd door een nieuw fenomeen: de organisatieinventarisatie. Een jaarlijks terugkerende ronde waarbij een externe consultant knelpunten en problemen inventariseerde rond het thema opleiding en ontwikkeling maar ook andersoortige organisatieproblemen onder de loep nam.

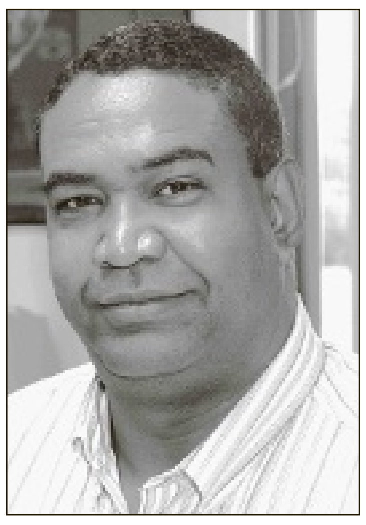
Bob Harms is communicatie-adviseur

De organisatie werd regelmatig 'gescanned'. De resultaten daarvan vormden de input voor een management-meeting waarin de gevolgen van de gerezen vragen werden besproken. Daarnaast zijn kennisgroepen in het leven geroepen waar medewerkers onderling de 'state of art' bespreken.

De case laat zien wat het in de praktijk betekent om verbindingen te leggen en verbonden te worden. Verbindingen leggen was het bij elkaar brengen van verschillende functiegroepen binnen een organisatie gedurende een training en ook daarna.

Een belangrijk succes van de training waarin gecommuniceerd werd over de verschillende beelden die men van elkaar had, is een vergroting van wederzijds begrip. Men heeft niet alleen meer inzicht gekregen in elkaars rollen en verwachtingspatronen (consultants en creatieven), men kent ook elkaars knelpunten.

Bemoeienis met de interne communicatie had een direct effect op de bemoeienis met de externe communicatie. Op een bepaald moment was men gedwongen ook te kijken naar de wijze waarop de organisatie zich extern presenteert. Daarmee werden begrippen geïntroduceerd als identiteit en imago van de organisatie.

Samenvattend zou men kunnen zeggen dat de trainingen indirect hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van deze organisatie; enerzijds aan stroomlijning van de werkprocessen en anderzijds aan de (communicatie)cultuur van de organisatie.

Boeken

'Procesregie'

Boeken over veranderingen binnen organisaties, puilen de schappen van de boekhandels uit. In het boek 'Procesregie' van Dees van Oosterhout gaat het ook om organisatieveranderingen, maar zij pakt het anders aan: tegenover het 'traditionele' projectmanagement stelt zij procesregie.

Complexe vraagstukken zijn binnen organisaties aan de orde van de dag. Om ze tot een goed einde te kunnen brengen, moet vooraf worden nagedacht over de beste aanpak. Dat klinkt heel logisch, maar in veel gevallen gaat het daar al mis. Vaak wordt namelijk direct gekozen voor of gestuurd op een projectmatige aanpak, terwijl het vraagstuk een procesmatige aanpak vereist. Met als gevolg dat veel projecten - en dus eigenlijk processen - vroeg of laat vastlopen. Het boek laat zien wanneer een procesmatige aanpak nodig is en hoe u daarbij zo kunt sturen dat er bij alle partijen ook echt draagvlak voor een besluit ontstaat.
Na haar studies hbo-Jeugdwelzijnswerk en bestuurskunde aan de KUN werkt Dees van Oosterhout (Nederland) als organisatieadviseur bij een adviesbureau en is procesmanager, organisatieadviseur en relatiemanager bij een ministerie. Ze is momenteel directeur/eigenaar van Ik-Consult, een landelijk bureau voor organisatieadvies, -onderzoek en coaching. Het bureau is vormgegeven in een netwerkstructuur.

Zelf denkt ze dat dit boek op een goed moment komt. "Er is zowel bij overheid als bedrijfsleven veel discussie over bezuinigingen", zegt ze in een recent interview. "Je kunt natuurlijk departementen samenvoegen, maar de vraag is wie er in dat geval overblijft. Je kunt niet zomaar lukraak gaan snijden. Er dient goed naar de competenties van mensen gekeken worden."
In 'Procesregie' beschrijft Van Oosterhout op heldere en boeiende wijze wat het vak precies inhoudt en wat de verschillen met een projectmatige aanpak zijn, welke eigenschappen een goede opdrachtgever en procesregisseur in huis moeten hebben, hoe een optimale relatie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer kan ontstaan en welke tien stappen cruciaal zijn om een proces goed op te starten.

Het boek bevat verder verschillende interactieve werkvormen van Thiagi die helpen om in bijeenkomsten met grotere groepen tot snelle informatie-uitwisseling en besluitvorming te komen. De vijf cases aan het eind bieden een kijkje in de keuken van organisaties die procesregie op een succesvolle manier hebben ingezet.

Titel: Procesregie
Nederlandstalig, 160 blz.
Auteur: Dees van Oosterhout
UitgeverijVan Duuren Management
1e druk, 2010
ISBN-13: 9789089650689

Bestemming Curaçao

Wie: Shirley Poetai & Esmee Kroezen
Hoe: KLM en Martinair
Hoe lang: Allebei drie maanden
Budget: Esmee werkt vier dagen in de week bij Cabana Beach, Shirley is student en moet op haar geld letten. Dus beiden hebben ze geen vast budget.
Land van herkomst: Allebei uit Nederland. Esmee komt uit Wijk aan Zee en Shirley woont in Bergen op Zoom.

De meiden hebben elkaar op Curaçao leren kennen, ze wonen namelijk in hetzelfde studentenhuis. "Het klikte vanaf het begin goed. We hopen daarom ook dat we in Nederland ook contact kunnen houden." Esmee is met haar vriend naar Curaçao gekomen om haar en zijn familie op te zoeken. Ze hebben beide werk gevonden, waardoor ze zich kunnen redden. "Maar de verhoudingen zijn heel anders dan in Nederland. Je verdient minder, terwijl het leven hier in verhouding vrij duur is. Wij houden niet veel over als de huur van het huis en de auto eraf zijn gegaan. Dat vind ik jammer want ik werk wel hard."
Shirley is hier voor school om haar examenopdracht te maken. Ik doe onderzoek naar de 'Destination Branding Curaçao'. Ik onderzoek wat de plekken zijn waar toeristen naartoe komen, en hoe het verbeterd kan worden. Ik volg de opleiding Management & Toerisme in Breda. Ik heb voor mezelf wel een potje achteruit gelegd, maar als student moet je toch altijd op je centen letten. Alhoewel ik ze hier aardig uitgeef! Misschien moet ik ook maar eens een baantje zoeken."

Fiscale feiten

Investeren is groei

Ondernemers investeren in hun bedrijf. Investeringen zijn nodig om het bedrijf going te houden of om bijvoorbeeld uit te breiden.

Tekst: Lennart Huijsen en Ingemara Bak

Groei van ondernemingen betekent doorgaans groei van de economie. De overheid kan fiscale stimuleringsmaatregelen treffen om investeringen te bevorderen. In dit artikel worden twee bestaande faciliteiten besproken die investeren ook fiscaal aantrekkelijk maken, namelijk de investeringsaftrek en de willekeurige afschrijving.

Investeringsaftrek

De investeringsaftrek is een faciliteit die een extra aftrekmogelijkheid creëert indien een ondernemer bedrijfsmiddelen, zoals machines, computers of inventaris, aanschaft. Deze faciliteit kan worden toegepast indien in een jaar meer dan 5.000 gulden wordt geïnvesteerd. In dat geval kan acht procent van het investeringsbedrag in mindering worden gebracht op de winst in het jaar waarin de investering is gedaan en op de winst in het daaropvolgende jaar. Een aantal bedrijfsmiddelen komt echter niet in aanmerking voor de investeringsaftrek. Deze beperking geldt onder meer voor personenauto's die niet bestemd zijn voor bedrijfsmatig personenvervoer en voor pleziervaartuigen. Indien in gebouwen wordt geïnvesteerd, wordt het percentage van de investeringsaftrek verhoogd naar twaalf procent. De faciliteit is verder niet van toepassing bij investering in woonhuizen of bedrijfspanden, tenzij de onderneming zich voornamelijk bezighoudt met de verhuur van woonhuizen of bedrijfspanden.

De investeringsaftrek wordt teruggedraaid indien een ondernemer binnen zes jaar nadat hij de investering heeft gedaan bedrijfsmiddelen vervreemd. Acht procent van de overdrachtsprijs wordt dan bij de winst opgeteld in het jaar van de vervreemding en bij de winst in het daaropvolgende jaar. Als het gaat om gebouwen, wordt bij vervreemding binnen vijftien jaar de investeringsaftrek teruggedraaid.

De fiscus wil uiteraard voorkomen dat misbruik wordt gemaakt van deze faciliteit. Zo is bepaald dat deze niet van toepassing is bij verplichtingen aangegaan tussen degene die meer dan vijfentwintig procent van de aandelen heeft in een vennootschap en de vennootschap zelf. De directeur grootaandeelhouder die bijvoorbeeld een computer verkoopt aan zijn 'eigen' vennootschap kan de investeringsaftrek dus niet toepassen.

Willekeurige afschrijving

Bedrijfsmiddelen zullen gedurende het gebruik daarvan doorgaans in waarde dalen. Machines en installaties slijten en computers verouderen. Ondernemers kunnen rekening houden met deze vermindering van de gebruikswaarde door jaarlijks een gedeelte van de aankoopprijs af te schrijven. Deze afschrijving komt in mindering op de winst.

Mr Lennart Huijsen en mr Ingemara Bak zijn werkzaam bij PricewaterhouseCoopers als belastingadviseurs. In deze rubriek wordt over diverse fiscale onderwerpen geschreven.

Voor een aantal bedrijfsmiddelen hanteert de Belastingdienst vaste afschrijvingspercentages en restwaarden. Investeren wordt daarnaast fiscaal aantrekkelijk gemaakt door de mogelijkheid om vervroegd af te schrijven. Dit houdt in dat een derde deel van de aankoopprijs willekeurig kan worden afgeschreven. De afschrijving is willekeurig omdat deze, afhankelijk van de wil van de ondernemer, naar een eerder tijdstip verschoven kan worden. Het geld dat tijdelijk bespaard wordt door uitstel van belastingheffing, kan weer worden geïnvesteerd in de onderneming. Indien u zich tijdig laat adviseren over deze fiscale faciliteiten, kunt u vooralsnog profiteren van aftrek tegen een tarief van 34,5 procent belasting.

Een voorbeeld ter toelichting. Een ondernemer koopt tien computers en betaalt daarvoor 21.000 gulden. In het jaar van aankoop en in het jaar daarop kan hij steeds 1.680 gulden als investeringsaftrek (8 procent x 21.000) in mindering brengen op zijn winst. Bij een winstbelastingtarief van 34,5 procent leidt deze faciliteit tot een voordeel van in totaal 1.159 gulden. Daarnaast kan de ondernemer 1/3 van de koopsom in het eerste jaar willekeurig, c.q. vervroegd afschrijven.

Er zijn meer fiscale stimuleringsmaatregelen denkbaar om investeringen te bevorderen. Een voorbeeld is een sterke verlaging van het winstbelastingtarief. Geld dat ondernemers besparen met betaling van minder winstbelasting kan worden geïnvesteerd in het bedrijf. Een ander voorbeeld uit Nederland is een scholingsaftrek. Hierbij worden uitgaven voor scholing van personeel fiscaal extra beloond door een extra aftrekpost. Op dit moment bestaat op Curaçao dus de investeringsaftrek en willekeurige afschrijving om investeringen fiscaal te stimuleren.

Mens & Werk

Het nieuwe werken

De hele wereld verandert en ook op de werkvloer gaan er in de toekomst manieren van werken veranderen. Er komt veel meer aandacht voor productiviteit, vitaliteit en participatie.

Tekst: Judice Ledeboer

Ook op Curaçao, want de vergrijzing is hier de laatste jaren toegeslagen en er gaan de komende jaren heel veel werkenden met pensioen. De vraag is hoe de bedrijven de dan vacante functies gaan opvullen. Door een groot gebrek aan goed opgeleide mensen gaan er in de nabije toekomst grote 'gaten' vallen bij vertrek van de oudere garde. Er moet duidelijk worden gefocust op duurzame inzetbaarheid, waarbij de verhouding tussen werkgever en werknemer ingrijpend gaat veranderen. Er moet vanuit de werkgever meer aandacht gegeven worden aan opleiding, ontwikkeling en loopbaanbegeleiding. Het jobhoppen (iedere paar jaar van baan of werkgever veranderen) ziet men de laatste tijd ook meer en dat heeft te maken met de concurrentie die er is bij de bedrijven. Natuurlijk speelt het salaris een rol, maar werken met plezier en het gevoel hebben dat je erkend wordt voor wat je doet is anno 2011 een trend waar bedrijven nog niet voldoende oog voor hebben.

De jongere werknemers kijken namelijk anders tegen persoonlijke ontwikkeling aan en de werkgevers moeten zich realiseren dat er een andere houding moet komen ten opzichte van werknemers. Er is een andere benadering nodig. Hierbij wordt er meer verantwoordelijkheid gevraagd van de werknemers en ook verantwoordelijkheid voor eigen inzet en voor de onderneming waar men werkt, waarbij het accent op productiviteit ligt.

Een populaire kreet tegenwoordig is 'loopbaanbegeleiding'en dat wordt dikwijls geassocieerd met jonge mensen die net het werkproces zijn ingegaan, maar eigenlijk zou iedere werknemer het recht moeten hebben op loopbaanbegeleiding. Alleen dan kunnen werknemers beter en breder inzetbaar blijven. Vooral door de veranderingen in de maatschappij is het voor veel oudere werknemers dikwijls moeilijk om in dezelfde versnelling door te blijven werken. De overschakeling naar het computertijdperk hebben velen achter zich liggen, maar de hele snelheid van denken, de mogelijkheden die er zijn (sociale media e.d.) zijn soms te veel voor de oudere werknemers die vaak nog 10 jaar moeten werken voordat ze hun pensioen krijgen. Duurzame inzetbaarheid houdt dus in dat de mensen algemeen inzetbaar moeten zijn binnen een bedrijf of instelling, los van hun huidige functie. En daar is begeleiding voor nodig. Bedrijven kunnen het niet meer opbrengen om medewerkers die niet meer in hun functie passen vroegtijdig te laten vertrekken. Het probleem is echter dat veel medewerkers in de loop der jaren niet bijgeschoold zijn, geen trainingen hebben gehad en alleen kunnen functioneren in hun huidige functie, die in veel gevallen totaal anders ingevuld moet worden dan 20 jaar geleden.

Er bestaat echter nog steeds weerstand bij het personeel tegen het breder opleiden van eigen personeel, omdat veel mensen het wel gemakkelijk vinden zoals het gaat. Ze weten waar ze aan toe zijn en hebben moeite om hun vertrouwde ritme van de werkdag te veranderen, ook al werken ze niet met plezier. Het heeft te maken met 'onbekend maakt onbemind' want uit de praktijk is naar voren gekomen dat als werknemers een (goede) cursus of training hebben gevolgd dat de arbeidsproductiviteit omhoog gaat en het werkplezier toeneemt. Men wordt toch geprikkeld om nieuwe werktechnieken en arbeidsprocessen toe te passen. Leeftijd heeft daar niets mee te maken. De praktijk heeft zelfs laten zien dat het volgen van niet gerelateerde opleidingen, zoals een opleiding tot masseur of een cursus schaken al een positieve impact heeft op het bedrijfsresultaat van een werkgever.

Een ander aspect bij het nieuwe werken anno 2011 is het deeltijd werken, waarbij de werknemer minder dan 40 uur per week werkt. Er zijn bedrijven die die mogelijkheid bieden, maar een groot deel van de werkgevers heeft nog steeds een bepaalde weerstand tegen deeltijdbanen. Een van de voordelen is dat vooral vrouwen met een goede opleiding die geen volledige banen willen hebben zich weer aanbieden op de arbeidsmarkt. Flexibele werktijden is helemaal een stap te ver, maar in de toekomst gaan we ook hier mee werken. Het is allemaal een kwestie van tijd.

Van groot belang is het vitaal houden van het personeel. Door de infrastructuur en het klimaat op de eilanden komt iedereen met de bus of auto naar het werk en wordt er gedurende de dag weinig aan lichaamsbeweging gedaan. Dit heeft een negatieve invloed op het functioneren van de mensen. Zwaarlijvigheid kan tot veel ziektes leiden die zelfs chronisch kunnen worden en dit kost het bedrijf en de gemeenschap veel geld. In de tijd waarin wij leven is het bijna een plicht van de werkgever om het personeel aan te moedigen meer aan beweging te doen. De trap nemen in plaats van de lift, bijdragen aan een abonnement bij de fitness en regelmatig informatie verspreiden over de gevolgen van te weinig beweging behoort ook bij 'het nieuwe werken' in de 21e eeuw.

Marketing

'Mind your business'

Ik doe het niet graag, een beetje katten op bedrijven en organisaties. Maar met een economie die toch behoorlijk afhankelijk is van de ruim 400.000* 'stay over' toeristen die we per jaar ontvangen moet dit mij van de lever, vooral omdat het zeker niet de eerste keer is dat ik dit meemaak.

Tekst: Marcel Truyens Foto: Archief

Rond de jaarwisseling kwamen er wat vrienden over uit Nederland. Twee stellen met kinderen, alles bij elkaar 11 mensen. Ze verbleven als altijd in een hotel met vier sterren waar ze een redelijke deal hadden gemaakt, ze kwamen er tenslotte al jaren. Ze waren nog maar net geland of ik kreeg al een telefoontje met de vraag of ik een wijntje kwam drinken aan het zwembad van het hotel. De koffers zouden ze later wel uitpakken. Het beloofde een dolle boel te worden. Geheel in de Curaçaose traditie kwam ik een uurtje later, maar de sfeer zat er al goed in. Met zijn vieren hadden ze al twee flessen rosé achter de kiezen, bovenop wat de KLM ze onderweg had geserveerd. Toen ik naar de bar liep om nog een flesje te bestellen, ze doen in dat viersterrenhotel kennelijk niet aan service, bleek de rosé op. U leest het goed: hoogseizoen, viersterren, rosé op! Die moest nog besteld worden. Na lang doorvragen was er een alternatief: een witte wijn voor een luttele 96 dollar per fles. Geïrriteerd liep ik met een koeler met ijs, een over priced fles witte wijn en vijf plastic cups terug naar het zwembad.

Het mocht de pret niet drukken, mijn vrienden hadden een milde bui - het was tenslotte vakantie en de euro stond hoog dus wat maakt het uit? Het was de dames echter wel opgevallen dat er van het complete personeel niemand meer was die er een half jaar geleden nog wel werkte. Tot aan de keuken aan toen was er geen bekend gezicht meer te vinden. Dat er tijdens het diner aan tafel pas een serveerster verscheen nadat een van mijn vrienden in arren moede zelf maar een fles had gepakt en opengetrokken was ook nog tot daaraan toe. Maar de oberette - een meisje van rond de 22 - was kwaad, en dat moest iedereen wel even weten: van haar wijn blijft iedereen af! De gesprekken in Papiaments met haar collega lieten weinig heel van mijn vrienden, die haar gelukkig niet konden verstaan.

De spots rond het zwembad schenen hinderlijk de hotelkamers binnen waardoor de kinderen slecht in slaap vielen. Wederom had een van mijn vrienden - we zijn aanbeland bij fles 9 - een lumineus idee: trek de stekkers eruit! En inderdaad dat hielp. De helft van het zwembad was verduisterd. Zo ook het 'pad' langs het zwembad waar gasten 's avonds via een poort in de muur naar het restaurant liepen. Op het halfduistere pad stonden de bedjes zo opgesteld dat je er wereldkampioen hordelopen in het donker kon worden.

Vier dagen later was er nog steeds geen rosé, waren de lampen rond het zwembad nog steeds uit, was de woede van de serveerster niet geluwd hetgeen vooral tot uiting kwam tijdens het ontbijt - ze was kennelijk niet zo matineus - en stonden de bedjes op het pad naar het restaurant nog steeds zoals de laatste gasten ze hadden achtergelaten. Een ploeg tuinmannen gewapend met zwaar gemotoriseerd gereedschap heeft op dinsdag vanaf acht uur 's morgens tot drie uur 's middags elke conversatie aan het zwembad onmogelijk gemaakt, om vervolgens vanaf drie uur leunend op een kliko naar de aanwezige dames te staren. Hoogseizoen! Viersterren! En dit verzin ik niet.

Horecamensen heb ik over het algemeen hoog zitten: mits goed opgeleid denken ze niet in termen van klanten maar hebben ze het over gasten. Gasten behandelen ze als gasten thuis. Ze maken het mensen naar hun zin, zien onvolkomenheden en herstellen ze onmiddellijk, zien behoeften al voor de gast zich realiseert dat hij ze heeft. Ze zijn servicegericht, klantgericht. Daar verdienen ze hun geld mee.

De ervaring die ik hier beschrijf is overigens niet uniek voor het hotel dat ik niet met name zal noemen. In heel veel horecagelegenheden treft u vergelijkbare situaties aan. Het verhaal gaat dat het te maken heeft met de Curaçaose cultuur. Vanuit het slavernijverleden weigert de Curaçaoënaar service te verlenen. Baarlijke nonsens! Ook in horecagelegenheden die vrijwel geheel met Nederlandse stagiaires worden gerund zie ik dit verschijnsel. Aan de andere kant ken ik ook veel (horeca) bedrijven die geheel door Curaçaoenaars worden gerund met een prima service. Waar heeft het dan mee te maken?

Management. Zit bovenop uw business. Realiseer waar uw toegevoegde waarde zit en zorg dat die 100 procent in orde is. Elke dag weer. Verbeter en corrigeer, leer uw mensen te leren en beloon ze voor wat ze vandaag beter doen dan gisteren. De eigenaar van Vreugdenhil-supermarkt staat elke dag op de werkvloer, observeert en corrigeert. Bij St. Tropez - het oude Moon - dat nog maar net open is met de nieuwe uitbater, paart men een prima keuken aan een voortreffelijke service. Bij de lokale vestiging van AH loopt de 'vakkenvuller' keurig met je mee als je een product niet vinden kunt. En zo kunnen we doorgaan: van Ribs Factory tot Kabuja snèk van Ñapa Autoparts tot Deli France. Stuk voor stuk Curaçaose bedrijven die worden gefront door Curaçaoënaars met één gemeenschappelijke eigenschap: ijzersterk management dat kort op de bal speelt.

Het was mijn vrienden inmiddels duidelijk waar de verdwenen kok tegenwoordig werkt en daar aten ze nu dagelijks. Er is daar een fijn strand ook, zonder tuinmannen. Een bevriende wijnhandelaar heeft persoonlijk drie dozen rosé afgeleverd op de hotelkamer, een prima wijn waarop het hotel een slordige 600 dollar had kunnen verdienen. En ik? Ik weet het niet meer. Mijn vrienden - als ik ze überhaupt hier nog terug zie - hebben me bezworen na al die jaren dit hotel nooit meer te boeken. Maar wat moet ik ze dan aanraden?

**Bron: CBS number of persons in 2008*

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

Marcel Truyens is onafhankelijk marketing en communicatieadviseur te Curaçao. http://web.me.com/marcel1963/Marcel_Truyens

MKB

Wanprestatie

MKBadviescuracao.com is het online platform waar een breed scala aan informatie, producten en diensten voor het MKB samengebracht wordt. En waar dé oplossingen voor ondernemers in het MKB geboden worden die op zoek zijn naar MKB gerelateerde tips en adviezen.

Tekst: Anja Kleinmoedig

Op de website van MKBadviescuracao.com heeft Anja Kleinmoedig, namens kennispartner Kleinmoedig & Partners Advocaten het volgende geschreven over wanprestatie.

Wanprestatie

Uw onderneming is ongetwijfeld verschillende overeenkomsten aangegaan met personen en met andere vennootschappen. Of u zult deze aangaan in de toekomst. Het is verstandig om afspraken over de prestaties die tussen uw onderneming en de wederpartijen gelden vast te leggen in een schriftelijke overeenkomst.
De wederpartij is verplicht de prestatie precies zo te verrichten als overeengekomen. Ook is de wederpartij verplicht die prestatie tijdig na te komen, als afgesproken. Benoem daarom in deze schriftelijke overeenkomst altijd de prestatie en de vastgestelde termijnen.

Nu kan het gebeuren dat de wederpartij de overeengekomen prestatie niet, niet geheel correct, of niet tijdig verricht. Lastig natuurlijk! U wilt niet met lede ogen toezien hoe de gemaakte en zorgvuldig vastgelegde afspraken niet nagekomen worden door uw wederpartij, terwijl de prestatie opeisbaar is (er ligt namelijk een schriftelijke overeenkomst). U wilt tot actie overgaan!

Een van de actiemogelijkheden is de ontbinding van de overeenkomst.
U dient de wederpartij in dat geval in gebreke te stellen. U doet dit door in een brief aan de wederpartij alsnog een termijn te stellen waarbinnen de overeengekomen prestatie kan worden geleverd. Deze termijn moet wel een redelijke termijn betreffen.

Laat de wederpartij deze redelijke termijn verstrijken, zonder alsnog de overeengekomen prestatie te leveren, dan is de wederpartij in verzuim. U heeft dan de keuze uit de volgende opties:
• U kunt door middel van een schriftelijke verklaring (ook hier in een brief) aan de wederpartij de ontbinding van de overeenkomst melden;
• U kunt een gerechtelijke procedure starten waarin de ontbinding van de overeenkomst wordt gevorderd.

U moet erop bedacht zijn dat de prestatie, die niet geleverd is, de ontbinding wel dient te rechtvaardigen. Het is niet zo dat voor elk wissewasje de overeenkomst ‘zomaar’ ontbonden kan worden. Is dit wel het geval, dan kunt u erop rekenen dat de wederpartij niet stil blijft zitten en ook actie zal ondernemen.

Het gevolg van een rechtsgeldige ontbinding is dat de prestaties uit de overeenkomst die nog niet waren nagekomen vervallen. De prestatie uit de overeenkomst die voor de ontbinding al wel was geleverd is wel geldig, maar de wederpartij is door de ontbinding van de overeenkomst verplicht om de geleverde prestatie zoveel als mogelijk en redelijk is ongedaan te maken.

Een voorbeeld:
Bedrijf X heeft niet zoals overeengekomen een bureau binnen de levertijd van zes weken aan bedrijf Y geleverd en geeft voorts niet aan op welke termijn het bureau wel geleverd kan worden. Als gevolg van het inroepen van de ontbinding van de overeenkomst door bedrijf Y is bedrijf X verplicht om de betaalde koopsom aan bedrijf Y terug te betalen.

MKB Advies Curaçao

MKBadviescuracao.com is vanaf april 2010 dé website voor ondernemend Curaçao. Waar ondernemers antwoord krijgen op vraagstukken, adviezen en tips krijgen over ondernemerschap. Geschreven door ondernemers, voor ondernemers. U hoeft vanaf nu nog maar 1 website te bezoeken en krijgt daar alle antwoorden op uw vragen. Kunt u het antwoord niet vinden, vraag het dan op de live chat aan een van de virtuele adviseurs, dan krijgt u via het brede netwerk alsnog uw antwoord.

Bezoek dus vandaag nog de website www.mkbadviescuracao.com.

Als u als organisatie vragen heeft over ondernemerschap bezoek dan nu de website. Als u hulp of advies nodig heeft kan het ICC, het InnovatieCentrum Curaçao naast de nieuwe website hulp en advies bieden. Het InnovatieCentrum is het kwaliteitinstituut van Curaçao en kan bijdragen aan de grondslagen van ondernemerschap voor organisaties waarbij kwaliteitsmanagement onderdeel uitmaakt of uit zal gaan maken van de bedrijfsvoering. De services van het InnovatieCentrum zijn gericht op het waarborgen van de continue verbetering van de producten en diensten van uw organisatie om op een duurzame en maatschappelijk betrokken wijze te kunnen concurreren.

Wilt u meer weten over deze rubriek, over onze service en diensten, of een afspraak maken voor een kennismakingsgesprek? Dan kunt u contact opnemen met het InnovatieCentrum Curaçao, via info@icc.an, of via info@mkbadviescuracao.com, of via telefoonnummer (+5999) 737 1360.

MKB ADVIES CURACAO

Regio

Migranten keren huiswaarts

Door de aanhoudende crisis in Spanje en de Verenigde Staten wordt de situatie er steeds heikeler voor immigranten. Beide landen zijn de favoriete bestemmingen van Latijns-Amerikanen. Velen overwegen terug te keren. 2011 wordt een beslissend jaar voor hen.

Nelsy Lizarazo, woordvoerder in Ecuador van het Internationale Netwerk voor Migratie en Ontwikkeling, merkt “bij de emigranten een duidelijke intentie om terug te keren.” Dat verlangen ziet ze “zelfs bij jongere generaties die daar geboren zijn, of die op zeer jonge leeftijd uit Ecuador, Peru, Bolivia of Centraal-Amerika vertrokken zijn.”
“Dat was niet het geval tot 2008, maar vorig jaar hebben ze gevoeld dat de deuren voor hen dicht gingen.” Daarom zal 2011 beslissend worden, zegt Lizarazo.

Geen kans

De Ecuadoraanse minister voor Migrantenzaken, Lorena Escudero, bevestigt dat “de crisis van het kapitalisme in de landen van het noorden tot een geleidelijke en aanzienlijke, maar geen massale terugkeer van Ecuadoraanse emigranten heeft geleid, vooral uit Spanje. In 2011 verwachten we nog meer mensen die terugkeren, maar dat zal evenmin massaal gebeuren.” Escudero vermoedt dat de crisis in Europa nog een tijdje aanhoudt. Als de werkloosheid in Spanje al 20 procent bedraagt bij de actieve bevolking, dan zal dat zeker “meer dan 28 procent zijn bij de Latijns-Amerikaanse immigranten, waarvan Ecuadoranen met een half miljoen mensen de grootste groep vormen.” Dat komt doordat de zwaarst getroffen sectoren net die zijn waar de meeste Ecuadoranen werken: de bouw- en de dienstensector, zegt Escudero.

Ze merkt ook dat sommige Ecuadoranen van Spanje naar Duitsland, Zwitserland of landen in Noord-Europa getrokken zijn. “Nu is er een stroom van geldzendingen van die landen naar Spanje, waar velen hun familie hebben, en tegelijk naar Ecuador, zoals men altijd gedaan heeft.”
Volgens minister Escudero geven de Spaanse banken de immigranten zelfs geen kans. “Daardoor is al op veel huizen beslag gelegd en in sommige gevallen is een deel van de familie teruggekeerd. Als de achterblijvers niet snel werk vinden, zullen ze dit jaar terugkeren.”

Lening

Op de gelijkvloerse verdieping van het Ecuadoraanse Secretariaat voor de Migrant (Senami) wacht een jong echtpaar met een kindje op de arm zijn beurt af. “We komen kijken hoe het staat met de lening die we aangevraagd hebben”, zegt Joselino Mayorga. Hij vertelt dat ze na vijf jaar uit Spanje zijn teruggekeerd. “Het ging er slecht voor ons, we zijn allebei onze baan kwijtgeraakt.”
Mayorga vroeg een lening aan bij het Senami, via de Bank van de Migrant, een overheidsinitiatief dat niet echt een bank is maar wel leningen verstrekt aan emigranten die terugkeren naar Ecuador.
Het gezin Mayorga maakte ook gebruik van het terugkeerprogramma van de Spaanse regering. Als ze terugkeerden naar hun land van herkomst, dan kregen ze meteen één jaar werkloosheidsuitkering, uitbetaald in twee schijven.

Terugkeren is recht

“Terugkeren is een recht”, zegt minister Escudero. “Het Senami moedigt de Ecuadoranen niet aan om terug te keren en we werken ook niet met de Europese landen samen opdat ze onze mensen terugsturen. Wat we doen is de mensen begeleiden die recht hebben om terug te keren naar hun vaderland.”
Het Senami heeft daarom het programma Welkom Thuis opgezet, met sociale investeringen, soepeler douaneformaliteiten, belastingvrijstellingen, en kortingen bij de aankoop van een woning en het afsluiten van een lening. Toch zijn de terugkeercijfers niet echt hoog. Het Senami heeft sinds 2008 ongeveer 14.000 teruggekeerde gezinnen geholpen. “In vergelijking met het half miljoen Ecuadoranen dat zich alleen al in Spanje bevindt, is dat aantal klein”, zegt minister Escudero. “Maar onze belangrijkste taak is via de Casas Ecuatorianas, die we in het buitenland hebben, de banden met Ecuadoranen aan te halen en hen te helpen.”

Dilemma

De slechte economische situatie in landen als Spanje en de VS lijkt niet automatisch tot een terugkeer van de immigranten te leiden. “Het economische aspect is beslissend om terug te keren, maar als de immigranten zich eenmaal gevestigd hebben in het land van bestemming, dan gaat een nieuwe wereld voor hen open”, zegt Lizarazo. De kinderen raken er ingeburgerd, en de kansen die het onderwijs, de gezondheidszorg en de cultuur bieden, zijn sterke motieven om te blijven. Maar “als die kansen verdwijnen, dan komen ze voor een dilemma te staan, dan moeten ze een oplossing vinden of beginnen af te wegen of de omstandigheden in het land dat ze hebben achtergelaten, geschikt zijn om terug te keren.”

Immigranten uit Ecuador tijdens een demonstratie in Valencia, Spanje.

Radio Holland heeft na bemiddeling door Kos Ta Bon gekozen voor Fatum als pensioenverzekeraar. ‘Kennis van zaken’, ‘snelle responstijden’ en ‘vertrouwen’ waren voor de directeur van Radio Holland, de heer Sujit Mathoera, argumenten om te kiezen voor Fatum als pensioenverzekeraar. De pensioenregeling is helemaal op maat gemaakt, aangepast aan de wensen van de individuele deelnemers. Bovendien biedt Fatum ook aantrekkelijke kortingen voor de andere verzekeringen van de werknemers.

Een onderneming die wel winstbelasting betaalt en geen pensioenregeling heeft, zou een pensioenregeling kunnen overwegen. Met een pensioenregeling behoudt u goede werknemers en kunt u de winstbelasting verlagen. Wilt u weten wat uw mogelijkheden zijn? Dan kunt u contact opnemen met Valery Sinot (info@fatum.com of bel 777.7141) van Fatum of met Richard Kos (richard@kostabon.com of bel 690.5171). Zij nemen u graag mee voor een korte ontdekkingsreis door pensioenland.

Op de foto van links naar rechts; Valery Sinot (Fatum), Sujit Mathoera (Radio Holland), Richard Kos (KosTaBon), Marten O’Niel (Fatum).

***Proffid Caribbean NV:** Hotel, Restaurant & Retail Automation, Inventory, Credit Card Interface*
www.proffid.com - info@proffid.com - Aruba: + 297-5881570 - Bonaire/Curacao: +5999-7378332

Vrolijk en fleurig Renaissance

Het 'nieuwe' winkelcentrum bij het Renaissance hotel wordt over het algemeen druk bezocht. Het hotel werd in december 2008 geopend en spoedig daarna, in de periode tussen maart en mei werden ook de winkeltjes ingericht. Het fleurige geheel doet schoon en gezellig aan. Met tachtig exclusieve winkels is de nieuwe Renaissance Mall een trekpleister voor zowel de toeristen, als de lokale bevolking.

Renaissance Mall

Tekst en foto's: Ineke de Haan

De winkels lopen erg uiteen. Van het casino tot kledingwinkel Diesel en van Swarovski tot Sun Specs Sunglass Boutique, er is van alles te vinden in de luxueuze mall. Mensen die even willen ontsnappen aan de tropische zon, kunnen lekker uitblazen in de glorieuze, nieuwe bioscoop. Zelfs met een lege maag kun je er naartoe gaan, want de bioscoop verkoopt menu's aan hun bezoekers, iets wat velen ook niet aan hun neus voorbij laten gaan.

Toeristen

Behalve toeristen zijn er uiteraard ook Curaçaoënaars in het centrum te vinden. Toch zijn het vooral de hoedjes, korte broeken, T-shirts en enorme fotocamera's die je tegen het lijf loopt. De vakantiegangers zijn in de meerderheid en overal rolt de Amerikaanse 'r' je tegemoet. De Amerikanen komen hoofdzakelijk van de cruiseschepen en sjokken enthousiast wijzend door de winkelstraat. Maar ook de Europese Nederlander is niet onbekend met dit gedeelte van het eiland. Gelukkig bieden de gezellige terrasjes genoeg schaduw en koele drankjes om de oververhitte toeristen even op adem te laten komen na een dagje winkelen.

De nieuwe Renaissance Mall bevindt zich naast het Rif Fort. Het Rif Fort werd in 1828 gebouwd om de stad te beschermen tegen vijandelijke schepen. Waar ooit de kanonnen stonden, zijn nu gezellige en knusse restaurantjes en winkeltjes te vinden. Doordat de Renaissance Mall gebouwd is achter het Rif Fort is het ontwerp van de huisjes geïnspireerd door de Handelskade. De heldere kleuren en de Nederlandse architectuur zijn terug te vinden in het vrolijke geheel. De palmbomen die in het midden van het winkelplein groeien, geven het geheel een exotisch tintje.

Swarovski is een van de vestigingen in het nieuwe centrum. Swarovski verkoopt beeldschone sieraden van het mooiste kristal. Igmara Ramazan is werkneemster in de prachtige boetiek. "Swarovski zit hier nu zo'n anderhalf, twee jaar, was er dus iets later dan het hotel. De winkel draait goed door al de toeristen van het hotel en de cruiseschepen. Maar ook de lokale mensen zijn wel geïnteresseerd. Het is natuurlijk een fantastische locatie om een winkel te hebben. Aangezien deze dicht bij het hotel zit en de cruiseschepen achter het hotel aanmeren, komen de toeristen hier altijd langs, ze kunnen er bijna niet omheen. De mensen van het cruiseschip blijven hier een beetje rondhangen, omdat ze maar een dagje op Curaçao verblijven. Het kan dus niet anders dan dat het goed gaat, hier zo naast het prachtige Renaissance hotel!"

Igmara Ramazan van Swarovski: "Het is natuurlijk een fantastische locatie om een winkel te hebben."

'Sightseeing'

Ook Sunglass Boutique is niet ontevreden over de verkoop van zonnebrillen. Manager Mila Bregita vertelt: "We zijn sinds april 2009 open, dat is dus bijna twee jaar. De zaken gaan goed, maar niet boven verwachting. Het kan natuurlijk altijd beter! Wat ik wel merk is dat mensen die van de cruiseschepen komen, hier niet veel kopen. Ik denk dat deze mensen meer aan 'sightseeing' doen. Ze hebben immers ook maar een dag. Die mensen struinen hier wat rond en komen even binnen kijken. Maar ze kopen niets. De toeristen uit het hotel daarentegen, die vinden het wel leuk om even in de winkel te komen kijken. Zij nemen de tijd en hebben ook wat meer geduld. En de lokale mensen komen hier trouw naartoe om hun zonnebrillen te kopen. De mensen hebben Sunglass 'geaccepteerd'. Wij staan bekend als een goede zonnebrillenwinkel omdat mensen hier rustig een bril kunnen uitzoeken. Het personeel neemt de tijd voor de klanten en de service is goed. We doen redelijk veel aan reclame, maar mond op mond reclame is en blijft het beste middel om je winkel te 'promoten'. Het scheelt ook dat Sunglass Boutique ook gevestigd is op twee plaatsen op Aruba. Ook in een Renaissance Mall."

Sunglass Boutique: "De toeristen uit het hotel vinden het leuk om even in de winkel te komen kijken."

Behalve deze twee boetiekjes zijn ook de andere winkeliers erg tevreden over de uitpak van het Renaissance-plan. Zij zijn het met elkaar eens dat het niet alleen voor de toerist, maar ook voor de lokale bevolking een handig centrum is om even lekker te ontspannen. De grote fontein lijkt ontworpen om de kinderen op los te laten, terwijl je zelf leuke, nieuwe dingen gaat 'scoren'. Neem dan wel een handdoek en schone kleding mee, want zo'n verfrissende straal is natuurlijk heerlijk op een warme dag. En wanneer de zon ondergaat en de lichtjes van de Renaissance aangaan, lijkt het net een sprookjesbuurt.

Vrolijke en fleurige gevels.